

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

18

Förslag till statsbudget för 2004

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Lagförslag.....	11
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag	11
3	Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	13
3.3	Skatteavvikelser	14
3.3.1	Skatteförmåner.....	14
3.3.2	Skattesanktioner.....	15
4	Politikområde Bostadspolitik	17
4.1	Politikområdets omfattning	17
4.2	Utgiftsutveckling	18
4.3	Mål	19
4.4	Politikens inriktning	19
4.5	Insatser	20
4.5.1	Insatser inom politikområdet.....	20
4.5.1.1	Verksamhetsområde Bostadsförsörjning	20
4.5.1.2	Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling ..	22
4.5.1.3	Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning	24
4.5.1.4	Verksamhetsområde Lantmäteri verksamhet.....	26
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	27
4.6	Resultatbedömning	29
4.6.1	Resultat	29
4.6.1.1	Verksamhetsområde Bostadsförsörjning	29
4.6.1.2	Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling ..	31
4.6.1.3	Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning	32
4.6.1.4	Verksamhetsområde Lantmäteri verksamhet.....	33
4.6.1.5	EA-utvärdering	34
4.6.2	Analys och slutsatser	34
4.7	Revisionens iakttagelser.....	38
4.8	Budgetförslag	38
4.8.1	31:1 Boverket	38
4.8.2	31:2 Räntebidrag m.m.....	38

4.8.3	31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	39
4.8.4	31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	40
4.8.5	31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	44
4.8.6	31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	44
4.8.7	31:7 Statens geotekniska institut	45
4.8.8	31:8 Lantmäteriverket	46
4.8.9	31:9 Statens va-nämnd.....	47
4.8.10	31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet.....	49
4.8.11	31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder.....	49
4.8.12	31:12 Statens bostadsnämnd	51
4.8.13	31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	51
5	Politikområde Regional samhällsorganisation	53
5.1	Omfattning	53
5.2	Utgiftsutveckling.....	54
5.3	Mål	54
5.4	Politikens inriktning.....	54
5.5	Insatser	54
5.5.1	Insatser inom politikområdet	54
5.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	55
5.6	Resultatbedömning.....	55
5.6.1	Resultat.....	56
5.6.2	Analys och slutsatser	60
5.7	Revisionens iakttagelser	60
5.8	Budgetförslag	60
5.8.1	32:1 Länsstyrelserna m.m.	60
5.8.2	32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	63
6	Politikområde Ekonomisk familjepolitik under utgiftsområde 18	65
6.1	Budgetförslag	65
6.1.1	Belopp som vid den slutliga avstämningen inte betalas ut eller betalas tillbaka	65
6.2	21:1 Bostadsbidrag.....	65
7	Politikområde Miljöpolitik under utgiftsområde 20.....	71
7.1	Budgetförslag	71
7.1.1	34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	71

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	10
3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet	13
3.2 Härledning av ramnivå 2004–2006, Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	14
3.3 Skatteavvikelse, netto	14
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Bostadspolitik	18
4.2 Anslagsutveckling för 31:1 Boverket	38
4.3 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:1 Boverket	38
4.4 Anslagsutveckling för 31:2 Räntebidrag m.m.	38
4.5 Antaganden om byggvolym	39
4.6 Beräknade utbetalningar av räntebidrag	39
4.7 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:2 Räntebidrag m.m.	39
4.8 Anslagsutveckling för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	39
4.9 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	40
4.10 Anslagsutveckling för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet ..	40
4.11 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Äldre Garantier	40
4.12 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Nya Garantier	40
4.13 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden	41
4.14 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag	41
4.15 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar	41
4.16 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet	41
4.17 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	41
4.18 Anslagsutveckling för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt och mögelskador	44
4.19 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	44
4.20 Anslagsutveckling för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	44
4.21 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	45
4.22 Anslagsutveckling för 31:7 Statens geotekniska institut	45
4.23 Uppdragsverksamhet	45
4.24 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:7 Statens geotekniska institut ..	46
4.25 Anslagsutveckling för 31:8 Lantmäteriverket	46
4.26 Offentligrättslig verksamhet	46
4.27 Uppdragsverksamhet	47
4.28 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:8 Lantmäteriverket	47
4.29 Anslagsutveckling för 31:9 Statens va-nämnd	47

4.30 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:9 Statens va-nämnd	48
4.31 Anslagsutveckling för 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	49
4.32 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	49
4.33 Anslagsutveckling för 31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	49
4.34 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	50
4.35 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	50
4.36 Anslagsutveckling för 31:12 Statens bostadsnämnd	51
4.37 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:12 Statens bostadsnämnd	51
4.38 Anslagsutveckling för 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	51
4.39 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	51
4.40 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	52
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Regional samhällsorganisation	54
5.2 Anslagsutveckling för 32:1 Länsstyrelserna m.m.	60
5.3 Offentligrättslig verksamhet	61
5.4 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 32:1 Länsstyrelserna m.m.	63
5.5 Ramanslagets fördelning på anslagposter	63
5.6 Anslagsutveckling för 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	63
5.7 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	64
6.1 Anslagsutveckling 21:1 Bostadsbidrag	65
6.2 Utveckling av utgifterna för bostadsbidrag 1990–2002	66
6.3 Antal hushåll med hemmavarande barn och bostadsbidrag samt genomsnittlig bostadskostnad, bidragsgrundande årsinkomst, och utbetalt bostadsbidrag i december 2002 samt nettobostadskostnad 1998 och 2002	67
6.4 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 21:1 Bostadsbidrag	70
7.1 Anslagsutveckling för 34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	71
7.2 Härledning av anslagsnivå 2004–2006 för 34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	71

Diagramförteckning

4.1 Antalet påbörjade lägenheter åren 1998–2002	35
5.1 Länsstyrelsernas finansiering	58
5.2 Totala kostnaders fördelning 2001–2002	59
5.3 Sakfrågornas andelar av de totala kostnaderna 2002	60
6.1 Hushåll med bostadsbidrag under maj månad 1991–2003	66
6.2 Andel återbetalningsskyldiga bland arbetslösa och icke arbetslösa.....	70
6.3 Andel återbetalningsskyldiga bland mottagare av ekonomiskt bistånd och icke mottagare av ekonomiskt bistånd	70

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag (avsnitt 2.1 och 6.1)
2. godkänner de finansieringsprinciper för lantmäteriverksamheten som regeringen förordar (avsnitt 4.6.2),
3. bemyndigar regeringen att under 2004 ställa ut kreditgarantier till ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 4.8.4),
4. bemyndigar regeringen att under 2004 ställa ut kreditgarantier för bostadsföretag i samband med obeståndshantering intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 4.8.4),
5. bemyndigar regeringen att under 2004 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 4.8.4),
6. bemyndigar regeringen att under 2004 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 4.8.4),
7. bemyndigar regeringen att besluta om en rörlig kredit på konto i Riksgäldskontoret intill ett belopp om 5 000 000 kronor för förvärv och innehav av fastigheter för vilka statliga kreditgarantier utfärdats (avsnitt 4.8.4.),
8. godkänner vad regeringen förordat i fråga om ändrad inriktning för statliga kreditgarantier vid ny- och ombyggnad av bostäder (avsnitt 4.8.4),
9. bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 31:11 *Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder* ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 800 000 000 kronor under 2005 och på högst 900 000 000 kronor 2006 och senare (avsnitt 4.8.11),
10. bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsbolag* göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2004 (avsnitt 4.8.13),
11. för budgetåret 2004 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 *Sambällsplanering, bostadsförsörjning och byggande* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
21:1 Bostadsbidrag	Ramanslag	3 497 000
31:1 Boverket	Ramanslag	151 823
31:2 Räntebidrag m.m.	Ramanslag	1 621 000
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningsanslag	Ramanslag	14 825
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	Ramanslag	100 000
31:5 Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador	Ramanslag	38 000
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	33 000
31:7 Statens geotekniska institut	Ramanslag	29 482
31:8 Lantmäteriverket	Ramanslag	339 812
31:9 Statens va-nämnd	Ramanslag	6 737
31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	Ramanslag	25 000
31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	Ramanslag	600 000
31:12 Statens bostadsnämnd	Ramanslag	7 919
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	Ramanslag	152 500
32:1 Länsstyrelserna m.m.	Ramanslag	2 138 467
32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	Obetecknat anslag	34 897
34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	Ramanslag	7 568
Summa		8 798 030

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag

Härigenom föreskrivs att 22 § lagen (1993:737) om bostadsbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §¹

Bestäms det slutliga bostadsbidraget till högre belopp än vad som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, skall skillnaden betalas ut. Bestäms det slutliga bostadsbidraget till lägre belopp än vad som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, skall skillnaden betalas tillbaka.

Belopp under 200 kronor skall inte betalas ut eller betalas tillbaka. Belopp under 1 200 kronor skall inte betalas ut eller betalas tillbaka.

På belopp som skall betalas ut eller betalas tillbaka enligt första stycket skall avgift och ränta betalas i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Riksförsäkringsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas på bostadsbidrag som betalats ut från och med kalenderåret 2002.

¹ Senaste lydelse 1999:1362.

3 Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet är indelat i politikområdena Bostadspolitik och Regional samhällsorganisation. Vidare ingår vissa anslag inom politikområdena Ekonomisk familjepolitik och Miljöpolitik.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgiftsprognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
Politikområde Bostadspolitik	2 378	3 074	2 832	3 120	3 485	3 815
Politikområde Regional samhällsorganisation	1 986	2 086	2 048	2 173	2 224	2 261
Politikområde Ekonomisk familjepolitik	3 717	3 829	3 585	3 497	3 432	3 364
Politikområde Miljöpolitik ²	655	368	469	8	0	0
Totalt för utgiftsområde 18	8 736	9 357	8 935	8 798	9 141	9 440

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2003 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Politikområdet ligger under utgiftsområde 20

Från och med 2004 skall i princip all årlig revision avgiftsbeläggas (14-16§§ lag [2002:1022] om revision av statlig verksamhet m. m.). Avgifter och ersättningar tillförs statskassan och redovisas mot inkomstitel. För anslagsfinansierade myndigheter som under 2003 inte erlägger någon avgift för årlig revision medför nyordningen en tillkommande kostnad, en kostnad som myndigheterna föreslås kompenseras för genom en nivåhöjning av anslagen från och med nästa år.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivå 2004–2006, Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget	9 357	9 357	9 357
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	92	158	206
Beslut	-649	-559	-561
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-247	-354	-425
Volymer	216	513	837
Överföring till/från andra utgiftsområden	7	6	6
Övrigt	22	20	20
Ny ramnivå	8 798	9 141	9 440

3.3 Skatteavvikelser

Samhällets stöd inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande redovisas i huvudsak som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av de stöd som redovisas via anslag finns dock även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av olika särregler i skattelagstiftningen. Dessa stöd brukar betecknas som saldpåverkande skatteavvikelser. De kan t.ex. syfta till att påverka hushållens och företagens inkomster eller priser. Skatteförmånerna kan vara motiverade av fördelningspolitiska eller andra skäl. Om en sådan förmån på budgetens inkomstsida avvecklas, leder detta till en budgetförstärkning för den offentliga sektorn.

Skatteavvikelsernas storlek har beräknats med den s.k. utgiftsekvivalentmetoden. Metoden innebär att den nettoberäknade skatteavvikelsen är lika med storleken på den skattefria transferering som fullt ut kompenserar den skattskyldige för en eventuell avveckling av avvikelsen.

Värdet på de aggregerade skatteavvikelserna bör tolkas med stor försiktighet. Nedan redovisas de skatteavvikelser som är direkt hänförliga till utgiftsområdet. Redovisningen avser de regler som gällde den 1 januari 2003 och tar inte hänsyn till de skatteförändringar som föreslås i propositionen.

Tabell 3.3 Skatteavvikelser, netto

Miljarder kronor

	2003	2004
Avkastning eget hem	0,05	7,28
Kapitalbeskattning på eget hem och bostadsrätt	8,77	8,24
Begränsningsregel eget hem	0,32	0,32
Försäljning av tomtmark och byggnader	0,07	0,08
Tidpunkt för redovisningsskyldighet i byggnadsrörelse	0,31	0,37
Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar	-0,61	-0,88
Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus	-1,86	-1,92
Fastighetsskatt på lokaler	-3,52	-3,61
Fastighetsskatt på industri- och elproduktionsenheter	-1,36	-1,37
Avkastning på bostadsrättsfastighet	-0,71	0,53
Summa	1,46	9,04

3.3.1 Skatteförmåner

Avkastning eget hem

Med eget hem avses småhus som inte upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt. Den direkta avkastningen från eget hem beskattas inte inom ramen för inkomstbeskattningen. Däremot utgår fr.o.m. 2001 fastighetsskatt med 1,0 procent (1998–2000 var skattesatsen 1,5 procent) av taxeringsvärdet. Enligt gällande norm inom kapitalinkomstbeskattningen skall all avkastning beskattas med 30 procent. Direktavkastningen förutsätts motsvara fastighetens marknadsvärde multiplicerat med statslåneräntan. Denna avkastning bör alltså beskattas med 30 procent. Skatteavvikelsen utgörs av skillnaden mellan kapitalinkomstskatten (30 procent) på fastig-

hetens reala direktavkastning och fastighets-skatten. Den stora ökningen mellan 2003 och 2004 beror främst på att den reala statslåneräntan förväntas stiga.

Kapitalvinst på eget hem och bostadsrätt

Beskattning av värdeökning på eget hem eller bostadsrätt sker först vid realisationstillfället. Dessutom ges möjlighet till ytterligare uppskov under vissa förutsättningar även då vinsten realiserats. Räntan på denna skattekredit är en avvikelse. Därutöver behöver endast två tredjedelar (hälften före 2001) av den kapitalvinst som realiserats vid försäljning tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital. Den tredjedel som inte beskattas ger upphov till en skatteavvikelse som avser skatt på kapitalinkomst.

Begränsningsregel eget hem

Från och med 2001 skall fastighetsskatteuttaget i princip begränsas till högst 5 procent av hushållets beskattningsbara inkomst. Denna begränsning utgör en skatteavvikelse.

Försäljning av tomtmark och byggnader

Vid försäljning av en- och flerbostadshus är ca 15 procent av värdet undantaget från mervärdesskatt. Undantaget gäller i huvudsak tomtmark, byggränta och vinst som enligt normen borde beskattas.

Tidpunkt för redovisningsskyldighetens inträde i byggnads- och annan entreprenadverksamhet

Redovisningsskyldigheten inträder två månader efter det att fastigheten tagits i bruk. Skatteavvikelsen avser räntan på skattekrediten.

3.3.2 Skattesanktioner

Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar

Avdragsrätten för räntor är begränsad och får ett givet år inte överstiga den intäkt på 3 procent av taxeringsvärdet som föreningen skall ta upp till beskattning. Uppkommer underskott får detta rullas framåt i tiden. Finns ett sådant underskott kvar när fastigheten avyttras får detta kvittas mot en eventuell kapitalvinst.

Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus, lokaler, industri- och elproduktionsenheter

Skatten på dessa fastigheter är en objektskatt som enbart träffar fastighetskapitalet. Eftersom intäkterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet utgör fastighetsskatten (som är avdragsgill mot intäkterna), till den del den inte reducerar inkomstskatten, en avvikelse.

Avkastning på bostadsrättsfastighet

Direktavkastningen från privatbostadsföretags (äpta bostadsrättsföreningar) fastigheter beskattas inte konventionellt, utan genom en särskild schablonmetod. Enligt gällande regler skall föreningen årligen ta upp en intäkt om 3 procent av fastighetens taxeringsvärde till beskattning. Därutöver utgår fastighetsskatt på 0,5 procent av taxeringsvärdet för fastigheter som är taxerade som hyreshus och 1,0 procent för småhusfastigheter fr.o.m. 2001. Direktavkastningen förutsätts motsvara det sammanlagda marknadsvärdet av bostadsrätterna multiplicerat med statslåneräntan. Skatteavvikelsen utgörs av skillnaden mellan kapitalskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och den skatt som betalas enligt gällande regler.

4 Politikområde Bostadspolitik

4.1 Politikområdets omfattning

Politikområdet Bostadspolitik omfattar verksamhetsområdena Bostadsförsörjning, Samhällsplanering och bebyggelseutveckling, Kvalitet i byggande och förvaltning samt Lantmäteriverksamhet.

Politikområdet omfattar ca 3,1 miljarder kronor i anslag, i huvudsak för bidrag. Vidare ingår sju myndigheter med ca 2 345 anställda, 584 miljoner kronor i anslag samt ca 1 427 miljoner kronor i intäkter som i huvudsak kommer från icke statliga kunder. De sju myndigheterna är Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Fonden för fukt- och mögelskador, Statens geotekniska institut, Lantmäteriverket, Statens bostadsnämnd och Statens va-nämnd.

Resurserna inom politikområdet avser plan-, bygg- och bostadsfrågor, geotekniska frågor samt lantmäteriverksamhet, m.m.

Huvuddelen av de ekonomiska resurserna inriktar sig på stöd i form av räntebidrag,

investeringsbidrag för anordnande av bostäder upplåtna med hyresrätt i områden med brist på bostäder, statliga kreditgarantier (Äldre garantier) vid ny- och ombyggnad av bostäder samt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag på orter med vikande befolkningsunderlag. Det internationella samarbetet rör bland annat deltagande i särskilda projekt inom UN-Habitat, Europeiska Unionen, Nordiska ministerrådet samt samarbetet inom Östersjöområdet.

Politikområdet Bostadspolitik har viktiga beröringspunkter med flera andra politikområden. Bostadsbidragen inom den Ekonomiska familjepolitiken liksom Storstadpolitiken har anknytningar till genomförandet av bostadspolitik. Byggande och förvaltning av bostäder inkluderar bland annat energifrågor som även behandlas inom politikområdet Energipolitik. Frågor om God bebyggd miljö behandlas inom politikområdet Miljöpolitik.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Bostadspolitik

<i>Miljoner kronor</i>	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgiftsprognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
31:1 Boverket	135,8	144,7	147,1	151,8	152,2	154,7
31:2 Räntebidrag m.m.	1 368,2	1 472,0	1 430,0	1 621,0	1 876,0	2 197,0
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	10,1	12,1	12,1	14,8	15,2	15,4
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	200,0	100,0	100,0	100,0	200,0	200,0
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	36,6	40,0	36,0	38,0	38,0	38,0
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	8,5	33,0	24,2	33,0	33,0	33,0
31:7 Statens geotekniska institut	26,1	28,6	27,1	29,5	30,2	30,7
31:8 Lantmäteriverket	424,5	401,0	396,2	339,8	347,7	353,3
31:9 Statens va-nämnd	5,9	7,4	6,6	6,7	6,9	7,0
31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	14,7	70,0	68,3	25,0	25,0	25,0
31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	40,7	600,0	385,0	600,0	600,0	600,0
31:12 Statens bostadsnämnd	1,6	9,9	6,8	7,9	8,1	8,2
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	-1,2	30,0	99,3	152,5	152,5	152,5
2000 18A11 Internationellt samarbete	0,2	-	4,5	-	-	-
2000 18A13 Vissa investeringsbidrag	0,1	-	0	-	-	-
2003 18 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	106,3	125,0	188,4	-	-	-
Totalt för utgiftsområde Bostadspolitik	2,378,1	3 073,8	2 832,2	3 120,1	3 484,7	3 814,8

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

4.3 Mål

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

4.4 Politikens inriktning

Inom ramen för det övergripande målet för politikområdet är det i första hand fyra områden som prioriteras i regeringens arbete.

- Bostadsförsörjningen, genom att stimulera utvecklingen på bostadsmarknaden mot ökad regional balans med fler bostäder i tillväxtregionerna och omstrukturering av kommunala bostadsföretag i regioner med minskande befolkning.

- Lägre bygg- och boendekostnader så att även grupper som har svårt att hävda sig på bostadsmarknaden kan få möjlighet till ett rimligt boende.

- Effektiv byggsektor i konkurrens som bl.a. beaktar bostadskonsumenternas intressen av sunda och ändamålsenliga bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader.

- Öka den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling i samhällsbyggandet.

Bostadsförsörjningen

Bostaden är en social rättighet. Bostadspolitiken skall bidra till att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. Genomförandet av bostadspolitiken förutsätter aktiva insatser av kommunerna. Kommunerna har det övergripande ansvaret för bostadsförsörjningen på den lokala nivån. Det kommunala åtagandet grundas i allt väsentligt på kommunallagen (1991:900), socialtjänstlagen (1980:620) och lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Bostadsmarknaden i Sverige är delad. Det råder bostadsbrist i ett stort antal kommuner medan

ett stort antal bostäder står tomma i kommuner med vikande befolkningsutveckling. Bostadsbristen är störst i storstadsregionerna, där nivån på bostadsbyggandet är alltför låg. Detta kan komma att utgöra ett allvarligt hinder för landets fortsatta ekonomiska tillväxt.

Regeringen är angelägen om att så långt möjligt bidra till att förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande förbättras, framför allt när det gäller hyresbostäder och studentbostäder.

Lägre bygg- och boendekostnader

Hushållens utgifter för boendet i Sverige steg kraftigt under mitten av förra decenniet, både i absoluta tal och som andel i förhållande till den disponibla inkomsten. Kvoten är beroende av såväl boendeutgifterna som inkomsten. Tendensen har dock varit att boendeutgifterna som andel av den disponibla inkomsten har minskat de senaste åren. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) bostads- och hyresundersökning betalade ett genomsnittligt hushåll ca 26 procent av sin disponibla inkomst för att bo i en hyreslägenhet under 2000. För hushåll i bostadsrätt och egnahem är andelen 21 respektive 20 procent. Regeringens målsättning är att minska dessa andelar ytterligare.

Både boendeutgifterna och hushållens inkomster varierar såväl inom respektive upplåtelseform som mellan de olika upplåtelseformerna och mellan landets kommuner och regioner.

En effektiv byggsektor i konkurrens

En angelägen åtgärd för att uppnå målet om goda bostäder till en rimlig kostnad är en väl fungerande byggsektor med ansvarstagande aktörer. I dagens byggsektor förekommer enligt Bygghögskolekommitténs betänkande Skärpning Gubbar (SOU 2002:115) brister i konkurrensen, höga kostnader för byggande, höga produktionskostnader och svart arbetsmarknad. Det är ytterst angeläget att förändra rådande förhållanden och att uppnå högre kvalitet, rimligare byggkostnader och bättre konkurrens inom byggsektorn.

Öka den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling i samhällsbyggandet

Planering av samhället samt utformning och användning av bebyggelsen och annan infrastruktur har stor betydelse för möjligheterna att uppnå en hållbar utveckling. De nationella miljö kvalitetsmålen, t.ex. miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, skall tillsammans med övriga nationella mål vara vägledande för fysisk planering och samhällsbyggande (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183 och prop. 2000/01:130, bet. 2001/02: MJU3, rskr. 2001/02:36).

Insatser inom samhällsplaneringsområdet, såväl vad avser metodutvecklingsarbete inom den fysiska planeringen som indirekt stödjande verksamheter, exempelvis lantmäteriverksamhet, skall inriktas mot att öka hållbarheten i samhället. Väl fungerande system för informationsförsörjning av hög kvalitet, bl.a. när det gäller geografisk information och fastighetsinformation samt geoteknisk kunskap och information, är av stor betydelse för den fysiska planeringen. Tillgång till sådan kunskap är även av betydelse för förvaltningen av den bebyggda miljön.

Geografisk informationsteknik är en viktig del i utvecklingen mot informations- och kunskapssamhället. Tekniken ger bl.a. förutsättningar för en mer rationell hantering av underlag för samhällsplaneringen samt ärenden inom olika samhällssektorer.

Bygg- och fastighetssektorn påverkar miljön i betydande omfattning och insatser inom området kan därför i stor utsträckning bidra till en hållbar utveckling. Energi- och resurs-effektivisering, god inomhusmiljö och sund materialval är bland de viktigaste områdena för att åstadkomma ett hållbart byggande. Bygg- och fastighetssektorn som del av den totala infrastrukturen i samhället har en viktig roll för att driva på struktururomvandlingen i näringsliv och samhälle.

En hållbar bygg- och fastighetssektor kräver mer än marginella förändringar, bl.a. krävs tekniska innovationer samt förändrade värderingar och beteenden. Bygg- och förvaltningsområdet måste, enligt regeringens uppfattning, fortsättningsvis utvecklas i hållbar riktning.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

4.5.1.1 Verksamhetsområde Bostadsförsörjning

Mål

Verka för lägre bygg- och boendekostnader i bostäder med god kvalitet, ökad nyproduktion av hyresbostäder i tillväxtregionerna som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper, utveckling av de allmännyttiga bostadsföretagen och andra icke-vinstdrivande upplåtelseformer samt minskad segregation i boendet.

Medel för att uppnå målet

Statens stöd till bostadsbyggandet består dels av räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder med hyres- eller bostadsrätt, dels av statliga kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar. Ärenden om räntebidrag handläggs av Boverket och länsstyrelserna. Statens bostadskreditnämnd handlägger ärenden om kreditgarantier.

Under olika perioder har också tillfälliga stöd lämnats för investeringar med särskild inriktning.

År 2001 infördes ett tillfälligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Detta uppgår till totalt 2,5 miljarder kronor under en femårsperiod. Hittills har beslut fattats om 803 miljoner kronor för 7 300 lägenheter.

För att ytterligare stimulera bostadsbyggandet har en särskild investeringsstimulans införts under året (prop. 2002/03:98, bet. 2002/03:BoU9, rskr. 2002/03:215). Investeringsstimulans kan lämnas för hyres- och studentbostäder vars uthyrningsbara lägenhetsarea inte överstiger 70 kvadratmeter. Syftet med de vidtagna åtgärderna är främst att främja byggande av mindre hyresbostäder i tillväxtregioner med bostadsbrist samt studentbostäder på orter med eller i anslutning till universitet eller högskola. Investeringsstimulans lämnas med ett belopp som i praktiken motsvarar en momssänkning till 6 procent. Till hyreslägenheter som erhåller den nya investeringsstimulansen kan även ett reducerat investeringsbidrag utgå.

Stimulansen har ersatt det tillfälliga investeringsstödet för anordnande av studentbostäder. De statliga insatserna för att öka bostadsbyggandet under de senaste åren skall utvärderas.

Landshövdingen i Stockholms län har på regeringens uppdrag redovisat en rapport för att öka bostadsbyggandet i Stockholmsregionen. Rapporten "Vägskalet för bostadsbristen – Trafikinfrastuktur öppnar för 56 000 nya bostäder i Stockholms län" aktualiserar ett antal frågor, utöver bristande konkurrens i byggsektorn, som knyter an till det låga bostadsbyggandet i Stockholms län. Rapporten pekar på behov av bidrag till sanering av förorenad mark, kapitalförsörjning och regler för buller samt inte minst trafiklösningarnas betydelse för bostadsfrågorna. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

En prioriterad inriktning i bostadspolitiken är att verka för en effektiv byggsektor som verkar på en marknad i konkurrens. Regeringen inrättade 2001, för en tidsbegränsad period, ett Byggekostnadsforum vid Boverket med uppgift att bl.a. förmedla kunskaper till byggherrar och att främja utvecklingsarbete, innovationer och kostnadseffektiva produktionsprocesser. Byggekostnadsforums arbete är en uppföljning av Byggekostnadsdelegationens tidigare arbete (Från byggsekt till byggsektor SOU 2000:44). Byggekostnadsforum har också möjlighet att, inom en årlig kostnadsram om 20 miljoner kronor, stödja pilotprojekt som har till syfte att utveckla metoder som leder till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främja en hållbar utveckling. Byggekostnadsforum har under 2002 beviljat 14 projekt ett sammanlagt belopp om ca 17 miljoner kronor. Byggekostnadsforum har till regeringen förberett 43 beslut om bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Byggekostnadsforum deltar i den bostadspolitiska debatten genom artiklar i dagspress och fackpress samt deltagande och anordnande av seminarier. Via hemsidan www.byggekostnadsforum.se informeras om bl.a. seminarier, konferenser och andra aktiviteter som är aktuella och förmedlas kunskaper "Goda exempel" från pågående och genomförda pilotprojekt. En utvärdering av Byggekostnadsforums verksamhet kommer att genomföras under 2004.

I Byggekommisionens betänkande Skärpning Gubbar (SOU 2002:115) framträder en bild av en sektor där en branschstruktur med hög koncentration, vertikal integration och starka inslag av korsvist ägande i kombination med en rad problem, såsom svag importkonkurrens och inträdesbarriärer, leder till ett svagt konkurrens-

tryck. Det ger symptom i form av höga priser, svårigheter att påverka utbudet, låg produktivitet, dålig kvalitet och svagt omvandlingstryck. Byggsektorn förefaller också, enligt företagna undersökningar, vara ett av de områden där svart arbetskraft förekommer i särskilt stor utsträckning. Hantering av de förslag som Byggekommisionen lämnat, pågår inom Regeringskansliet.

Den 1 april 2002 infördes en permanent lagstiftning om kooperativ hyresrätt. Regeringen bereder förslag om hur bildandet av kooperativa hyresrättsföreningar kan främjas. En viktig fråga är t.ex. om kooperativ hyresrätt särbehandlas på ett negativt sätt i de offentliga regelverken eller av aktörerna på marknaden.

Det nuvarande bostadsfinansieringssystemet med räntebidrag och statliga kreditgarantier har gällt i princip oförändrat sedan början av 1990-talet. Flera utredningar har vid olika tillfällen föreslagit att systemet förändras (Bostadspolitiska utredningen, SOU 1996:156, Utredningen om utvärdering av statliga kreditgarantier för bostadsinvesteringar, SOU 2000:13 och Fastighetsbeskattningskommittén, SOU 2000:34). För att särskilt stimulera bostadsbyggandet i tillväxtområdena har olika tillfälliga stöd införts som komplettering till de ordinarie systemen. Dessa tillfälliga stöd gäller till och med 2006.

Regeringen föreslår dessutom i annat sammanhang i denna proposition att regel-systemet för statliga kreditgarantier reformeras (se avsnitt 4.8.4).

Den 1 augusti 2002 inrättades Statens bostadsnämnd, med uppgift att ge fortsatt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Nämnden inrättades mot bakgrund av de stora problem med successivt minskande efterfrågan på bostäder som är en realitet i många av de orter där befolkningsunderlaget viker. Statens bostadsnämnds verksamhet syftar till att ge de kommunala bostadsföretagen långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar genom att bistå kommuner som av ekonomiska skäl har svårigheter att bemästra problemen på egen hand. Stödinsatserna är vanligtvis kopplade till en omstrukturering av fastighetsbeståndet för att minska vakanserna. Nämndens arbete innebär en fortsättning av de insatser som gjorts inom ramen för den tidigare Bostadsdelegationen.

Statens bostadsnämnd har under sitt första verksamhetsår, fram till den 1 augusti 2003, tagit emot ansökningar om stöd från 24 kommuner. Nio av dessa ansökningar är avslutade – sex genom avtal om stöd, en genom avskrivningsbeslut sedan ansökningen återkallats och två genom avslagsbeslut. Ytterligare fem ansökningar har hittills lett fram till färdiga överenskommelser om stöd. De avtal och överenskommelser som hittills träffats innebär statligt stöd om sammanlagt drygt 200 miljoner kronor.

Som ett komplement till de stödåtgärder som administreras av Statens bostadsnämnd har regeringen med stöd av riksdagens bemyndigande (2002/03:BoU10, rskr. 2002/03:216), inrättat ett särskilt bolag som bland annat kan ta över övertaliga bostäder från kommunala bostadsföretag och gå in med riskkapital för utvecklingsinsatser. Vidare har Vasallen AB inrättat ett dotterbolag som på kommersiella villkor får förvärva kommunala bostadshus för omvandling till företagslokaler eller andra lämpliga ändamål. Detta bolag kommer att av Vasallen tillföras ett eget kapital uppgående till 500 miljoner kronor. Regeringen har för avsikt att därefter fusionera de två bolagen (se utgiftsområde 24 Näringsliv, avsnitt 3.11).

Slutligen bör nämnas att regeringen i april i år tillsatt en utredning som skall se över hyressättningsystemet. Utredaren skall överväga om det bör införas särskilda hyressättningsregler för lägenheter i nybyggda hus. Utredaren skall också se över förutsättningarna för att i det befintliga lägenhetsbeståndet anpassa hyrorna efter bruksvärdet. Bakgrunden till utredningen är den överenskommelse om reformerad bostadshyressättning som Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna Sverige och Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO) träffade i januari i år. I denna överenskommelse betonas att en önskvärd nyproduktion av hyresbostäder förutsätter möjlighet att ta ut en hyra som gör en sådan investering ekonomiskt försvarbar och att organisationerna är överens om att hyror som ligger på en skälig nivå med hänsyn till produktionskostnaden bör accepteras för nybyggda hus.

4.5.1.2 Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling

Mål

Den bebyggda miljön skall utgöra en god livsmiljö samt medverka till en hållbar utveckling ur ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv. Vid fysisk planering och samhällsbyggande skall de nationella miljö kvalitetsmålen tillsammans med övriga nationella mål vara vägledande.

Medel för att uppnå målet

Hållbar utveckling är det övergripande målet för regeringens politik. Det innebär att alla beslut som rör samhällsbyggandet skall utformas så att de tar hänsyn till ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser på lång sikt.

Utvecklingen ställer fortlöpande stora krav på samhällsplaneringen för att behovet av goda livsmiljöer med bl.a. ändamålsenliga bostäder, arbetsplatser och en väl fungerande infrastruktur skall tillgodoses samt att natur- och kulturvärden tas tillvara och utvecklas.

Miljö kvalitetsmålen, särskilt målet God bebyggd miljö, har stor betydelse för samhällsplaneringen och utformningen av bebyggelsen. En närmare beskrivning av målet God bebyggd miljö återfinns under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, politikområde Miljöpolitik.

Agenda 21 och Habitat

Nationalkommittén för Agenda 21 och Habitat har haft regeringens uppdrag att förankra och vidareutveckla arbetet med Agenda 21 och Habitat i Sverige. Kommittén överlämnade i april 2003 sitt slutbetänkande En hållbar framtid i sikte (SOU 2003:31). Kommittén har tidigare lagt fram två nationalrapporter, dels i anslutning till FN:s uppföljningsmöte kring Habitat-agendan om hållbar stadsutveckling i New York 2001, dels till världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg 2002. Kommittén redovisar i slutbetänkandet sin syn på hur arbetet har bedrivits och kan utvecklas vidare. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Hållbar stadsutveckling

Frågor om stadsutveckling uppmärksammas allt mer i Sverige, i EU och internationellt. I samarbete med övriga nordiska länder har

Boverket utarbetat ett förslag till överenskommelse om samarbete kring stadspolitik och stadsutveckling. Urbanisering och stadsutveckling är viktiga framtidsfrågor och ställer krav på en samlad politik för hållbar utveckling. En hållbar stadsutveckling är en del av det generella arbetet med hållbar utveckling och syftar till att ta till vara städernas livskraft samtidigt som städerna utgör en god, trygg och utvecklande livsmiljö och samverkar positivt med sin omgivning.

Tillgänglighet

I en skrivelse till riksdagen hösten 2002 med uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken har regeringen redovisat de insatser som gjorts och planeras för att förbättra tillgängligheten på olika områden, bl.a. i den bebyggda miljön (skr. 2002/03:25). Med anledning av de ändringar som gjorts i plan- och bygglagstiftningen för att öka tillgängligheten, och som bl.a. innebär att enkelt avhjälpna hinder mot tillgängligheten för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga skall undanröjas i befintliga lokaler dit allmänheten har tillträde och på befintliga allmänna platser, har Boverket utarbetat föreskrifter och allmänna råd för den närmare tillämpningen av bestämmelserna i plan- och bygglagen (PBL). För att Boverkets förslag till föreskrifter skall kunna utfärdas krävs regeringens medgivande. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Plan- och bygglagstiftning

Den kommitté som har regeringens uppdrag att se över plan- och bygglagstiftningen, PBL-kommittén (M 2002:05), har påbörjat sitt arbete. Syftet är att anpassa lagstiftningen till en inriktning mot hållbar utveckling, effektivisera planprocessen och säkra att samhällets egen-skapskrav på byggnadsverk infrias inklusive instansordningen för överklagande samt möjlighet att överklaga. I uppgiften ingår att lämna förslag till en samordning av bestämmelserna i bygglagstiftningen och miljöbalken. Arbetet skall enligt direktiven (dir. 2002:97) redovisas i delbetänkanden med ett slutbetänkande i december 2004.

En översyn av va-lagstiftningen (dir. 2002:46) pågår. Utgångspunkten för översynen är att det i första hand är en uppgift för det allmänna att tillhandahålla vattenförsörjning och avlopp när det finns ett behov av samlade va-lösningar.

Lagstiftningen skall också möjliggöra va-lösningar som tillgodoser moderna krav på miljöhänsyn och resurshållning och anpassas till den tekniska utvecklingen på va-området samt till genomförandet av ramdirektivet för vatten (2000/60/EG). Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 juni 2004.

EU-arbete

Miljöbedömningar är viktiga verktyg för att integrera miljöhänsyn i tillståndsprövningar och i samhällssektorens planering. EG-direktivet (2001/42/EG) om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan trädde i kraft den 21 juli 2001. Direktivet ställer krav på miljöbedömning av de planer och program som tas fram och antas av myndigheter och som kan förväntas ge betydande miljöpåverkan. Medlemsländerna skall ha genomfört direktivet i sin egen lagstiftning före den 21 juli 2004. I delbetänkandet Miljöbedömningar avseende vissa planer och program (SOU 2003:70) som PBL-kommittén lämnade i juni 2003, redovisas förslag till hur EG-direktivet skall genomföras i svensk lagstiftning. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Sverige fortsätter att aktivt delta i arbetet inom EU med att ta fram råd och vägledningar m.m. så att en god tillämpning kan utvecklas och miljöbedömningarna blir kraftfulla instrument för miljöintegration.

Inom EU antogs i maj 2002 en rekommendation om genomförande av en integrerad förvaltning av kustområden i Europa (2002/413/EG). Rekommendationen är inte rättsligt bindande för medlemsstaterna. Syftet är att skapa en ekologiskt och ekonomiskt hållbar kustzonsförvaltning som samtidigt främjar social sammanhållning och rättvisa. Rekommendationen gäller principer för god förvaltning av kustområden, genomförande av nationella inventeringar av berörd lagstiftning och olika aktörer, utveckling av nationella strategier samt samarbete mellan länder. Medlemsstaterna skall rapportera till kommissionen om sina erfarenheter av genomförandet senast den 30 februari 2006. En stor del av de föreslagna principerna tillämpas redan i Sverige. Rekommendationen ger dock ökad tyngd åt pågående planering och arbete med att uppnå en god hushållning med kustområdenas många resurser.

Övriga insatser från myndigheter

I sammanhanget kan nämnas att Boverket utarbetat en handbok som vägledning för etablering av vindkraftsanläggningar. Boverket har även haft i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter redovisa förutsättningarna för en storskalig utbyggnad av vindkraftsanläggningar i havs- och fjällområden. Uppdraget redovisades till regeringen i juni 2003. Boverkets rapport bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Boverket presenterade i mars 2002 tillsammans med Brottsförebyggande rådet och Rikspolisstyrelsen regeringsuppdraget att utveckla arbetet med bebyggelseinriktade åtgärder som ökar tryggheten och förebygger brott. Boverket har också fått i uppdrag att redovisa hur digitalt lagrad information och informationsteknik används inom samhällsplaneringen och vilka åtgärder som kan innebära en ökad användning och därigenom åstadkomma en effektivare planerings- och byggprocess. Uppdraget skall redovisas i november 2003.

Statens geotekniska institut (SGI) har som statens sakkunnigorgan i ras- och skredfrågor medverkat och bistått räddningstjänsten i Kristianstads kommun vid de svåra översvämningarna som drabbade Kristianstad i början av året. Under 2002 har SGI vidare biträtt räddningstjänster och kommunala instanser vid inträffade skred och bergras. Delegationen för ras- och skredfrågor, som har knutits till SGI, har under 2002 inlett sin verksamhet. Vidare har forskningsinsatser gjorts bl.a. inom miljöområdet med studier av förorenings-spridning, efterbehandlingsmetoder och miljöpåverkan vid nyttiggörande av restprodukter.

Samverkansprojekt

Samverkan mellan statliga och icke-statliga aktörer, såväl offentliga som privata och frivilliga, är av avgörande betydelse för att Sverige skall kunna förverkliga omställningen till hållbar utveckling. Dialogprojektet Bygga-bo och Förvalta för framtiden är ett exempel på en sådan samverkan. En överenskommelse om ömsesidiga åtaganden är uppnådd och beskrivs närmare under avsnittet Resultatbedömning 4.6.1.2. Ett annat dialogprojekt som berör samhällsplanering är Framtida handel. Projektet involverar ett tjugotal företag och myndigheter och fokuserar på framtidens handel med dagligvaror. Syftet är att nå fram till frivilliga

överenskommelser om åtaganden när det gäller samordning av dagligvarutransporter, inkluderande bl.a. utveckling av logistik och infrastruktur lokalt och regionalt för en hållbar dagligvarukedja.

4.5.1.3 Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning

Mål

Byggande och förvaltning av byggnader och anläggningar skall bedrivas med god kvalitet, beaktande av ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter samt en effektiv tillämpning av regelverket.

Medel för att uppnå målet

Regeringen har sedan lång tid tillbaka fört en politik som lägger stor vikt vid frågor om hållbar utveckling i byggande och förvaltning, god byggkvalitet och god inomhusmiljö. Hit hör det på regeringens initiativ, av byggsektorn bildade Rådet för byggkvalitet, BQR samt ett Samverkansforum med inledningsvis statliga byggherrar/fastighetsägare med syfte att fokusera på byggherrekompens. Det tidigare nämnda Bygga-bo-projektet syftar också till att föra utvecklingen framåt inom dessa områden. Några exempel på åtaganden i Bygga-bo-projektet, är att företag och kommuner åtar sig att se till byggnadsverkens hela livscykel, utföra LCC-analyser, att utveckla en effektiv och kvalitetsstyrd bygg- och förvaltningsprocess med nya garantiformer och att utveckla kriterier för miljöklassificering av byggnader och att använda sådana system.

Byggregler och tillsynsfrågor

Viktiga instrument för att behålla en god kvalitet i byggande och inomhusmiljö är plan- och bygglagstiftningen och den tillsyn som olika samhällsorgan har att utöva för att säkra lagtillämpningen. Den tidigare nämnda PBL-kommittén (dir. 2002:97) skall även ägna särskilt intresse åt frågor om samhällets tillsyn och kontroll inom byggområdet, kvalitet i byggandet och förvaltningen av byggnadsverk. Regeringen har bl.a. överlämnat Boverkets redogörelser för hur kommunerna och länsstyrelserna tillämpar bestämmelserna i PBL om byggnadsarbeten, tillsyn och kontroll till utredningen. Boverket har i sin tur inlett ett fördjupat arbete med

länsstyrelserna i syfte att förbättra den statliga uppsikten och tillsynen. Boverket arbetar också med att ta fram en arbetsmetod för att utveckla sina föreskrifter och allmänna råd så att möjligheten för verifiering av funktionskraven under projektering och byggande ökar. Arbetet inriktas i ett första steg på de byggregler som berör inomhusmiljön och energianvändningen samt utformning och brukarsäkerhet.

Inomhusmiljö

Byggnader skall över tiden i vart fall behålla erforderliga egenskaper. Detta är särskilt viktigt med tanke på inomhusmiljön. Betydelsen av en fungerande ventilation har regering och riksdag betonat vid flera tillfällen bl.a. genom att 1992 besluta om den obligatoriska kontrollen av ventilationssystem. Ytterligare uttryck för att inomhusmiljöfrågor betonas är det på grundval av propositionen Vissa inomhusmiljöfrågor (prop. 2001/02:128) beslutade delmålet för god bebyggd miljö. I delmålet, som uttrycker att 2020 skall byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt, preciseras ventilations- och radonförhållanden. Enligt propositionen avses det fortsatta arbetet med inomhusmiljöfrågor inriktas på att komma till rätta med bl.a. fukt, mögel och buller. En utredare har tillkallats för att belysa frågor om byggnadsdeklarationer, byggnadsregister m.m. (dir. 2002:93) avseende befintliga byggnader. Syftet med deklARATIONERNA är bl.a. att göra inomhusmiljön till en angelägenhet för alla inom bygg- och fastighetssektorn samt att få underlag för uppföljning av beslutade miljömål.

Utredningen skall även utvärdera om lagen om byggförsäkring (1993:320) fungerat på det sätt som varit avsett. Ytterst syftar lagen till att vara ett skydd för de boende mot ohälsa på grund av byggfel. Vidare skall övervägas om kravet på byggförsäkring bör utvidgas till andra byggnader än bostadshus, t.ex. förskolor och skolor.

Standardisering

Arbete med standardisering på byggområdet har stor betydelse för den fria rörligheten av varor över gränserna. I Europa sker standardiseringen på byggområdet inom (CEN) och internationellt inom (ISO). För närvarande är det fyra EG-direktiv som i huvudsak styr standardiseringen av byggmaterial nämligen, byggproduktdirektivet, hissdirektivet, pann-

direktivet och linbanedirektivet. Standardiseringsarbetet är också av betydelse för de svenska byggreglerna främst för att de ger möjlighet att verifiera funktionsreglerna och att ställa mer precisa krav. Boverkets byggregler (BBR) och konstruktionsregler (BKR) anpassas kontinuerligt till de harmoniserade europeiska standarder som publiceras av EG-kommissionen. Det återstående arbetet med att föra in standarderna i de svenska byggreglerna bedöms vara relativt omfattande arbete, där ytterligare resurser behövs för översättning till svenska. Detta gagnar i sin tur säkerhet och kvalitet.

Kommissionen har tagit upp frågan om att föra in miljöaspekter i standarderna. Ett arbetsdokument har utarbetats och synpunkter bearbetas för närvarande.

Övriga insatser från myndigheter

Boverket har som ett led i att utveckla stöd för ett hållbart samhällsbyggande och effektivisera kunskapssammanställning och kunskapsspridning via kvalitativa analyser bildat tre nya råd: Forskarrådet, Kvalitetsrådet och Energirådet. Dessa råd har en rådgivande funktion inom myndigheten. Boverkets konstruktionsregler, BKR, har under året reviderats så att giltighetsområdet för BKR utvidgas till att förutom byggnader även inkludera andra byggnadsverk.

Boverket redovisade i juni 2003 uppdraget att göra en konsekvensanalys dels av ett eventuellt förbud mot direktverkande elvärme i nya byggnader 2005, dels av att begränsa möjligheterna till sådan värme i nya fritidshus. Rapporten remissbehandlas för närvarande.

Tillsammans med Banverket, Räddningsverket och Vägverket har Boverket påbörjat ett regeringsuppdrag att utarbeta allmänna råd för personsäkerhet i tunnlar samt redovisa fungerande samarbete mellan olika intressenter vid planering och byggande av tunnlar. Syftet med uppdraget är att gemensamt utarbeta allmänna råd som innefattar metoder för bedömning av personsäkerhet i tunnlar och för hur riskanalyser skall kunna utformas och tillämpas på ett tydligt och enhetligt sätt. Utformningen av bostaden för en effektivare användning har utvecklats av Boverket, bl.a. i syfte att även små lägenheter skall medge god boendemiljö.

Boverket har också presenterat och distribuerat en broschyr med information om CE-märkning enligt EG:s byggprodukt direktiv av byggprodukter som vänder sig till användare och tillverkare av byggprodukter. Som ytterligare exempel på publikationer från Boverket kan nämnas Säkerhetsfrågor rörande containrar. Boverket har under året också utfört kostnads- och nyttoanalyser på automatiska brandlarm och påbörjat revidering av Boverkets rapport om utrymningsdimensionering.

4.5.1.4 Verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet

Mål

En ändamålsenlig fastighetsindelning och en effektiv försörjning med grundläggande geografisk information och fastighetsinformation skall tillgodose samhällets behov och bidra till en effektiv och långsiktigt hållbar användning av fastigheter, mark och vatten.

Medel för att uppnå målet

Geografisk information och fastighetsinformation, utgör tillsammans med en väl fungerande fastighetsbildningsverksamhet, en viktig del av samhällets grundläggande infrastruktur. Som ett led i uppbyggnaden av ett kunskaps- och informationssamhälle utgör verksamheten också en viktig förutsättning för arbetet med att uppnå en hållbar utveckling socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Verksamheten betjänar i dag stora delar av samhället.

Fastighetsbildningsverksamheten utvecklas kontinuerligt för att bli mer effektiv och billigare för sakägarna och bidrar därmed på ett bättre sätt till en effektiv och långsiktigt hållbar användning av fastigheter, mark och vatten. En utveckling av lagstiftningen inom fastighetsområdet kan bidra till en effektivisering av fastighetsbildningsprocessen. Regeringen har föreslagit regler som gör det möjligt att bilda tredimensionellt avgränsade fastigheter. Förslaget skapar bl.a. nya förutsättningar att utnyttja utrymmen i stadskärnornas bebyggda delar för bostadsproduktion. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004 (se prop. 2002/03:116). Även andra ändringar i fastighetsbildningslagstiftningen för att effektivisera

handläggningen av fastighetsbildningsärenden och öka rättssäkerheten bereds.

Det statliga lantmäteriets informationsförsörjning syftar till att förse samhället med geografisk information och fastighetsinformation som tillgodoser angelägna behov. Det statliga lantmäteriet har regeringens uppdrag att bygga upp och förvalta nationella databaser med geografisk information och att förse samhället med allmänt kartmaterial och flygbilder.

Riksdagen har för området Geografisk information beslutat om en nioårig inriktning av verksamheten gällande till och med budgetåret 2003 (prop. 1993/94:100 bil. 15, bet. 1993/94:BoU10, rskr. 1993/94:185).

Lantmäteriverket har under året presenterat en rapport angående komplettering av fastighetsregistret med miljöinformation. Syftet är att sprida miljöinformation och information om olika former av områdesskydd till allmänhet, myndigheter och näringsliv. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Det statliga lantmäteriet ansvarar för uppbyggnad och underhåll av de rikstäckande geodetiska näten och de nationella referenssystemen, bl.a. SWEPOS (det nationella nätet av permanenta referensstationer för GPS). Inom Regeringskansliet bereds för närvarande frågan om hur en övergång till ett för Sverige enhetligt nationellt referenssystem för lägesbestämning som bygger på en europeisk standard skall kunna genomföras. Ett enhetligt referenssystem medför på sikt enklare informationsutbyte mellan och minskade kostnader för såväl stat och kommun som övriga producenter och användare av lägesbestämd information.

Lantmäteriverksamheten får en allt starkare internationell prägel genom det ökade EU-samarbetet inom området. Bland annat görs insatser för att bygga upp en fungerande infrastruktur för geografisk information och fastighetsinformation i Europa. Inom kommissionen pågår arbete med att ta fram riktlinjer för att tillgängliggöra relevant, harmoniserad och kvalitativ geografisk information för att formulera, implementera, övervaka och utvärdera EU:s miljöpolitik (Infrastructure for Spatial Information in Europe – INSPIRE). Detta ställer ökade krav på standardisering av geografiska data och ökat behov av samarbete inom lantmäterianknuten forskning och utveckling. Lantmäteriverket

driver även ett projekt som syftar till att skapa en internetjänst som tillhandahåller fastighetsinformation från hela Europa (European Land Information Service – EULIS). Syftet är att öka möjligheten till verksamhet över gränserna och till att förbättra konkurrensen mellan olika aktörer på fastighets- och kreditmarknaderna.

Regeringen har tillkallat en utredare med uppgift att se över den statliga lantmäteriverksamheten (dir. 2002:86). I uppdraget ingår att göra en utvärdering av den omstrukturerad av lantmäteriverksamheten som ägt rum sedan mitten av 1990-talet. Utredaren skall vidare pröva, definiera och tydliggöra det offentliga åtagandet inom lantmäteriområdet samt lämna förslag till i vilka organisatoriska former olika delar av den lantmäterianknutna verksamheten lämpligen bör bedrivas. I uppdraget ingår även att lämna förslag till ändamålsenliga finansierings- och avgiftssystem för verksamheten. Utredningen skall slutföra sitt uppdrag under hösten 2003.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Storstadspolitik

År 1998 beslutades om en samlad storstadspolitik med målsättning att skapa goda förutsättningar för tillväxt och nya arbetstillfällen samt att bryta den sociala segregationen och att verka för jämlika levnadsvillkor för storstädernas invånare (prop. 1997/98:165, bet. 1998/99:AU2, rskr. 1998/99:34). Storstadssatsningen understryker den bostadspolitiska målsättningen om trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar liksom boende- och bebyggelsemiljöns bidrag till jämlika och värdiga levnadsförhållanden som särskilt främjar en god uppväxt för barn och ungdomar. I landets tre storstadsregioner, Stockholm, Göteborg och Malmö, har lokala utvecklingsavtal träffats med totalt sju kommuner. Avtalen avser lokalt utvecklingsarbete för att bryta segregationen i regionerna. Målet är och har varit att öka såväl individers som stadsdelars möjligheter till utveckling. Insatserna skall utgå från behov och delaktighet från de boende i områdena.

Det storstadspolitiska arbetet går nu in i en andra fas med ökat fokus på statens roll genom tydliggöranden av storstadspolitikens integra-

tions- och tillväxtmål i de berörda politikområdena samt en ökad tvärspektoriell samverkan mellan statliga myndigheter.

Det bostadspolitiska politikområdet omfattar ränte- och investeringsstöd som understöder tillväxtmålet för storstadsregionerna.

Konsumentpolitik

Regeringens råd för konsumentfrågor har till uppgift att säkerställa konsumentperspektivet i all relevant verksamhet genom samarbete och samordning mellan myndigheter som arbetar med frågor som berör landets konsumenter. En hållbar utveckling är det övergripande målet för regeringens politik. För att uppnå hållbara produktions- och konsumtionsmönster är information och kunskap viktig. Boverket har huvudansvaret för att konsumtionsaspekterna tillgodoses i frågor som rör boende. Men även Konkurrensverket, Konsumentverket, Naturvårdsverket och Fastighetsmäklarnämnden har viktiga roller i säkerställandet av konsumentskydd, konsumentinformation och konsumentinflytande avseende boende. En särskild utredare kommer att tillsättas för att ta fram förslag till en handlingsplan för hur hållbar konsumtion skall uppnås (se utgiftsområde 24 avsnitt 5.3.2).

Fastighetsskatt

En kommitté med parlamentarisk sammansättning kallad Egendomsskattekommittén med uppgift att se över arvs-, gåvo- och fastighetsbeskattningen tillsattes 2002 (Fi 2002:87). Enligt direktiven skall utredningen se över och utvärdera reglerna om fastighetsskatt på småhus, förmögenhetsskatt samt arvs- och gåvoskatt. Inom fastighetsbeskattningen skall kommittén kunna pröva lösningar som kan innebära avsteg från nu gällande principer för fastighetsbeskattningen (för småhus). Kommittén lämnade ett delbetänkande i januari 2003 Egendomsskatter - Dämpningsregel för fastighetsskatten och sänkt arvsskatt (SOU 2003:3). Senast den 31 december 2003 skall kommittén lämna sitt slutbetänkande.

Hushålls- och bostadsstatistik

Riksdagen har beslutat att nästa hushålls- och bostadsstatistik skall vara registerbaserad (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU06, rskr. 1995/96:117). Lantmäteriverket har i uppdrag att, tillsammans med Statistiska centralbyrån och Skatteverket, genomföra förberedelser för

komplettering av de befintliga informationssystemen med lägenhetsuppgifter som bl.a. skall kunna användas för folkbokföring och statistikframställning (se utgiftsområde 2).

Den information och de tjänster som produceras inom verksamhetsområdet Lantmäteriverksamhet skapar också mervärden och effektivitetsvinster inom flera andra politikområden.

Miljöpolitik

Boverket har ansvar för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Samordning av arbetet och samverkan med andra myndigheter och organisationer har utvecklats under året. I april bjöd Boverket in till ett startmöte om God bebyggd miljö. Representanter från 14 myndigheter deltog. Under 2003 kommer Boverket att genomföra sex projekt för att utveckla metoder och underlag för utvärdering inom sakområdena kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller, miljöinriktat byggande (energianvändning och inomhusmiljö) och indikatorer för hushållningsstatus samt upplevelser vid utevistelser. Boverket har till Naturvårdsverket redovisat arbetet med det särskilda ansvaret för byggsektorn vad avser sektorns miljöpåverkan i förhållande till de nationella miljö kvalitetsmålen. Den årliga utvärderingen av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö samt Fysisk planering och hushållning med mark och vatten samt byggnader lämnades den 30 april 2003 till Miljömålskommittén.

Byggsektorns Kretsloppsråd – ett nätverk bestående av ett fyrtiotal branschorganisationer inom bygg- och fastighetssektorn – har under de senaste åren arbetat med att ta fram ett nytt miljöprogram. Kretsloppsrådet planerar att kunna besluta om detta program under oktober månad 2003. Programmet innebär ett åtagande för sektorns professionella aktörer att aktivt verka för en hållbar byggd miljö inom de områden som aktörerna har direkt ansvar för och rådighet över. Programmet bygger på en vision och anger övergripande mål, delmål, åtgärder som skall vidtas och hur uppföljning skall genomföras för områdena energi-hushållning, materialhushållning, utfasning av farliga ämnen samt säkerställande av en god inomhusmiljö.

Propositionen Ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp (prop. 2002/03:117) som

överlämnades till riksdagen den 15 maj 2003 behandlar bl.a. byggsektorns omhändertagande av bygg- och rivningsavfall. Regeringen anger i propositionen att utvecklingen inom byggsektorns avfallshantering, särskilt avseende det farliga avfallet, hittills har gått för långsamt och avser därför att uppdraga åt Boverket att i samråd med Naturvårdsverket utveckla styrmedlen för tillsyn och vägledning samt lämna förslag till ytterligare åtgärder och eventuellt nya delmål för byggsektorns avfallshantering. Regeringen är dock positiv till Byggsektorns kretsloppsråds frivilliga åtagande att driva på och följa upp sektorns arbete för att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen.

Regeringen har uppdragit åt en förhandlare att utarbeta en strategi för att träbaserade system och produkter skall bli etablerade på byggmarknaden, inom de marknadsdelar där konkurrensen i dag är liten och där träbaserade alternativ samtidigt har en bra volymmässig potential. I strategin skall vägas in miljö aspekter och hur dessa skall hanteras på marknaden. Strategin skall överlämnas den 1 december 2003.

Energipolitik

Boverket har tillsammans med Statens energimyndighet redovisat uppdraget om hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/91/EG om byggnaders energiprestanda skall kunna genomföras i Sverige. Rapporten har remissbehandlats och fortsatt beredning av ärendet pågår i Regeringskansliet (se vidare utgiftsområde 21 Energi.)

Boverkets insatser inom andra politikområden består av beredning och administration av ärenden om bidrag till icke-statliga kulturlokaler samt allmänna samlingslokaler (utgiftsområde 17) men även handläggning av bidrag för att minska elanvändning (utgiftsområde 21). Vidare pågår ett omfattande arbete med att åstadkomma en fungerande inre marknad på byggområdet.

Insatser inom utgiftsområde 18 påverkar även miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som redovisas under utgiftsområde 20.

4.6 Resultatbedömning

4.6.1 Resultat

4.6.1.1 Verksamhetsområde Bostadsförsörjning

Räntebidrag

Budgetåret 2002 blev utgifterna för räntebidrag ca 92 miljoner kronor lägre än vad som hade anvisats på statsbudgeten. För innevarande budgetår beräknas utgifterna bli ca 42 miljoner kronor lägre än det anvisade beloppet.

De mest betydelsefulla faktorerna för det statsfinansiella utfallet på anslaget är räntenivån och byggvolymen. Den faktiska räntenivån blev lägre än den prognostiserade. Byggvolymen i sig påverkas av flera faktorer, såsom t.ex. ränteläge, utvecklingen av hushållens disponibla inkomster och arbetslöshetens storlek. Utgifternas utveckling är således i hög grad beroende av den samhällsekonomiska utvecklingen i stort. Känslighetsanalyser visar att i nuvarande ärendestock medför en ökning av subventionsräntan med en procentenhet att utgifterna ökar med ca 8 miljoner kronor för 2003 och med ca 81 miljoner kronor för 2004.

Under 2002 påbörjades ca 19 500 lägenheter genom nybyggnad och ca 21 000 lägenheter med bidrag till större ombyggnad enligt Boverkets bedömning. Detta innebär att antalet påbörjade lägenheter i nyproduktion blev ca 1 500 lägre än vad som antogs i prognosen i budgetpropositionen för 2003. Byggandet av studentbostäder minskade med uppskattningsvis 1 500 bostäder under andra halvåret 2002 jämfört med första halvåret. Antalet påbörjade lägenheter i samband med ombyggnad blev 2002 ca 1 000 fler än vad som antogs i prognosen i budgetpropositionen för 2003.

Utgifterna för räntebidrag beräknas öka under 2003. Utgifterna kommer att fortsätta öka i takt med att ärendestocken växer.

Investeringsbidrag

Ett tillfälligt investeringsbidrag om 2,5 miljarder kronor för byggande av hyresbostäder finns t.o.m. 2006. Investeringsbidraget lämnas för byggande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Vid utgången av juli 2003 har bidrag beviljats för nyproduktion av 7 300 hyresbostäder. Drygt hälften av bostäderna finns i allmännyttiga bostadsföretag. Drygt hälften av bostäderna finns i de tre

storstadsregionerna. Den genomsnittliga lägenhetsarean i bostäderna som beviljats stöd är 67 kvadratmeter. Utfallet av stödet har hittills följt regeringens intentioner.

Investeringsbidrag har lämnats för anordnande av nya studentbostäder på eller i anslutning till orter där det finns universitet och högskola. Vid utgången av juli 2003 hade bidrag beviljats för 14 700 studentbostäder. Bidragsgivningen upphörde i samband med att investeringsstimulansen för att främja visst bostadsbyggande infördes den 15 augusti 2003. Den nya stimulansen omfattar även stöd för uppförande av bostäder för studenter.

Investeringsbidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet upphörde från den 6 december 2002. Ett belopp om 75 miljoner kronor har beviljats i bidrag i samband med uppförande av 2 182 lägenheter, flertalet med hyresrätt som upplåtelseform. I stället beaktas dimensionerna i hållbar utveckling genom att de projekt som kan komma i fråga för både den nya investeringsstimulansen och investeringsbidraget bör ha miljöplan och att bostäderna inte får värmas upp med direktverkande el.

Regeringen har valt att fortsättningsvis inom anslaget enbart stödja pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främjar en hållbar utveckling, vilket innefattar resurs- och kostnadseffektivitet under byggnaders livslängd. Boverket har t.o.m. augusti 2003 beviljat stöd till 24 pilotprojekt med ett sammanlagt belopp om 28 miljoner kronor. Bidrag har lämnats till projekt med inriktning mot industriellt byggande och/eller ny byggt teknik, effektivare bygg- och förvaltningsprocess, upphandling, kompetensuppbyggnad och kunskapsöverföring, utveckling av projekt upplåtna med kooperativ hyresrätt och verktyg för styrning och uppföljning av byggprojekt.

Kreditgarantier

Målet för Statens bostadskreditnämnds (BKN) verksamhet är att främja bostadsförsörjningen och verka för en effektiv garantigivning för finansiering av bostadsbyggande genom att bedriva kreditgarantiverksamheten affärsmässigt inom regelsystemet.

Statliga kreditgarantier vid bostadsinvesteringar medför ökad kreditillgänglighet för låntagarna. Kreditinstitutens kostnader blir lägre då kravet på kapitaltäckning bortfaller för sådan utlåning som sker mot säkerhet i form av statlig

kreditgaranti. Härigenom skapas förutsättningar för lägre kapitalkostnader för kredittagaren.

Verksamheten vid BKN präglades under 2002 av en fortsatt minskning av inkommande skadeärenden, samt även av minskande garantistockar och en fortsatt minskning av antalet nytecknade garantier. Minskning av antalet skadeärenden är huvudsakligen hänförlig till det låga ränteläget.

Den samlade garantistocken uppgick vid utgången av 2002 till ca 9 800 garantier med ett garanterat belopp om 12 812 miljoner kronor, vilket innebär en minskning under året med 1 601 miljoner kronor.

Inom verksamhetsgrenen Äldre garantier minskade det garanterade beloppet med 1 205 miljoner kronor till 9 241 miljoner kronor. Under året beslutades om ersättning för 82 garantier med ett sammanlagt ersättningsbelopp om 140 miljoner kronor, vilket är en minskning med 121 miljoner kronor jämfört med 2001. Bostadsrätter står för 64 procent av det ersatta beloppet, hyresrätter för 34 procent och egnahem för 2 procent. Ackumulerade ersättningar för äldre garantier uppgår t.o.m. 2002 till 8 636 miljoner kronor.

Intäkterna under verksamhetsåret uppgick till 294 miljoner kronor och kostnaderna till 157 miljoner kronor. Garantireserven uppgick vid årets slut till 1 167 miljoner kronor. Äldre garantier finansieras genom avgifter och anslag. Avgiftens storlek bestäms sedan den 1 februari 2002 av BKN i enlighet med riksdagens beslut (bet. 1996/97:FiU1, rskr. 1996/97:53).

Inom verksamhetsgrenen Nya garantier minskade det garanterade beloppet med 396 miljoner kronor till 2 941 miljoner kronor. Minskningen beror dels på att nytecknandet av garantier fortsatt att minska, dels på att det uppsagda garantibeloppet ökar. Under året har ersättning lämnats för skador i ett fall, med ett ersatt belopp på 51 000 kronor. Ackumulerat t.o.m. utgången av budgetåret 2002 har ersättning lämnats med 536 000 kronor.

Samlade intäkter inom verksamhetsgrenen var 18,8 miljoner kronor, och samlade kostnader 2,3 miljoner kronor.

Garantireserven ökade under året med 16,5 miljoner kronor till 72 miljoner kronor. Nya garantier finansieras genom avgifter. Regeringen föreslår i denna proposition (se avsnitt 4.8.4) att regelverket för nya garantier förändras för att ge större möjlighet för BKN att uppfylla de bostadspolitiska målen och bidra till

bostadsförsörjningen. Ett genomförande av dessa förslag kommer sannolikt att medföra en ökning av antalet nytecknade garantier inom verksamhetsgrenen (se avsnitt 4.8.4).

Inom verksamhetsgrenen Kreditgaranti för avlösen av kommunala borgensåtaganden lämnades garantier för 10 bostadsrättsföreningar under 2002, med ett garanterat belopp om ca 53 miljoner kronor. Garantistocken inom verksamhetsgrenen uppgick vid utgången av 2002 till ca 630 miljoner kronor. Från och med 2003 hanteras även dessa kreditgarantier fullt ut i enlighet med den nya garantimodellen, vilket innebär att BKN bestämmer och tar ut avgifter som skall täcka kostnaderna för utfärdade garantier. Garantireserven uppgick vid början av 2003 till ca 140 miljoner kronor.

Inom övriga verksamhetsgrenar har inga kreditgarantier utfärdats.

Länsstyrelsernas arbete med bostadsadministration

Länsstyrelsernas arbete med bostadsadministrationen omfattar främst att ta ställning till ansökningar om bostadsstöd. Länsstyrelserna utför även vissa uppgifter i anslutning till lagen (2001:102) om allmännyttiga bostadsföretag. Det gäller frågor om godkännande och återkallelse av godkännande som allmännyttigt bostadsföretag samt tillståndsprövning av överlåtelse av fast egendom samt aktier och andelar i kommunala bostadsföretag.

Regeringen bedömer att länsstyrelserna överlag sköter arbetet med bidragsadministration på ett effektivt sätt. Länsstyrelserna spelar även en viktig roll regionalt när det gäller bostadsförsörjningen, genom att utgöra ett stöd för kommunerna och genom att initiera och delta i olika projekt och nätverk. Det årligen återkommande arbetet med återkoppling av resultaten från Boverkets bostadsmarknadsenkät utgör ett centralt moment.

Länsstyrelserna fattade under 2002 beslut om räntebidrag för nyproduktion av 13 500 lägenheter samt för ombyggnad av drygt 19 400 lägenheter. Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter beviljades för 4 200 lägenheter till ett totalt belopp om ca 143 miljoner kronor.

Under 2002 fattade länsstyrelserna även beslut om investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder. Bidrag beviljades till drygt 3 900 lägenheter i hela riket. Den totala beviljade bidragssumman uppgick till 442 miljoner

kronor. I genomsnitt beviljades 113 000 kronor per nybyggd lägenhet. Den genomsnittliga produktionskostnaden per kvadratmeter lägenhetsarea var 17 000 kronor. Hyran beräknas i genomsnitt uppgå till 1 100 kronor per kvadratmeter och år i dessa lägenheter.

4.6.1.2 Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling

Samhällsplaneringen och utvecklingen är viktiga inslag i strävandena att nå en hållbar utveckling. De initiativ som har tagits syftar till att främja en utveckling av bebyggelsen som beaktar alla aspekter av hållbar utveckling, ekonomiska, sociala och miljömässiga. Samhällsplaneringen har stor betydelse för att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen, särskilt målet God byggd miljö.

God byggd miljö

Målet God byggd miljö är ett komplext mål som omfattar åtta delmål. När det gäller delmål 1 om fysisk planering och samhällsbyggande pågår arbetet med att anpassa delmålet till regionala förhållanden. Enligt Boverket kan bl.a. resurs- och kompetensbrist i kommuner och på länsstyrelser vara ett hinder för att nå delmålet. Även vissa andra delmål kan enligt verket bli svåra att uppnå inom utsatt tid. Andra aspekter än de som behandlas i delmålen behöver också tillgodoses, såsom tillgänglighet, trygghet och delaktighet. En resultatbedömning av målet God byggd miljö redovisas under utgiftsområde 20 politikområde Miljöpolitik.

Agenda 21 och Habitat

Nationalkommittén för Agenda 21 och Habitat har fortsatt arbetet med att föra ut och diskutera resultaten av det arbete som bedrivs nationellt och internationellt. Genom ett omfattande arbete med Agenda 21 i nästan alla kommuner i kombination med regeringens mål om ett hållbart Sverige har en fast grund lagts i arbetet för en hållbar utveckling. Nationalkommittén har, som tidigare nämnts, till regeringen redovisat slutsatser och förslag som berör boende, bebyggelse och stadsutveckling.

Frågor om hållbar stadsutveckling har nära samband med arbetet inom storstadspolitiken. Boverket är en av de myndigheter som är aktuella för framtida samverkansöverens-

kommelser med de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal.

Samverkansprojekt

Regeringen undertecknade tillsammans med 15 företag och fyra kommuner den 8 maj 2003 den överenskommelse om ömsesidiga åtaganden som tagits fram i dialogprojektet Bygga-bo och Förvalta för framtiden. Följande sju strategiska områden har lyfts fram i dialogen:

- Planering för ett hållbart samhällsbyggande
- Användning av bästa möjliga teknik samt behov av forskning och utveckling för goda miljö- och energilösningar
- Systemval och upphandling med livscykelperspektiv och helhetssyn
- Kvalitet och effektivitet i bygg- och förvaltningsprocessen
- Klassning av bostäder och lokaler när det gäller energi, miljö och hälsa
- Förvaltning för en bättre byggd miljö
- Information/implementering av hållbara lösningar

Ett av regeringens åtaganden innebär att tillsammans med deltagande kommuner och företag ta fram ett kompetensutvecklingsprogram för bygg- och fastighetssektorn.

Statens va-nämnd

De mål som gällt för Statens va-nämnd under 2002 har varit att säkerställa att nämnden på ett rättssäkert sätt avgör mål och ärenden inom va-området samt att nämnden skall verka för att handläggningstiderna under budgetåret 2002 minskas så att 65 procent av målen avgörs inom 10 månader och resterande del inom 16 månader. Regeringen bedömer att Statens va-nämnd har uppfyllt sin del av målet för politikområde Bostadspolitik. De verksamhetsinriktade mål som lagts fast för nämnden har inte helt uppnåtts. Åtterrapporeringen motsvarar de krav som ställts i regleringsbrevet. Under 2002 lyckades nämnden minska den genomsnittliga handläggningstiden till 6,4 månader (11,3 månader 2001), vilket är mycket positivt. 51 procent av ärendena har avgjorts inom 10 månader och 91 procent inom 16 månader. Målet är därför inte till fullo uppnått. I regleringsbrevet för 2003 har målet ändrats eftersom det inte upplevts som realistiskt att

uppnå. Statistiken över överprövade mål tyder på att nämnden på ett rättssäkert sätt avgör mål och ärenden inom va-området.

Statens geotekniska institut

Regeringens satsning på uthållig samhällsutveckling och de nationella miljö kvalitetsmålen har fått genomslag i Statens geotekniska instituts verksamhet både i egen inriktning och via andra myndigheters önskemål om insatser från SGI. Även införandet av Miljöbalken och satsningen på efterbehandling av förorenade områden har inneburit ökad efterfrågan av SGI:s tjänster. Utvecklingen i Europa leder till att allt fler aktörer går samman för att t.ex. göra FoU-ansökningar. SGI:s engagemang i detta arbete har ökat under verksamhetsåret. Vidare har remissarbetet för Räddningsverket avseende ansökningar om statsbidrag och remissbehandling till länsstyrelser och kommuner i planeringsfrågor ökat i omfattning.

Större insatser inom säkerhetsområdet, bl.a. förebyggande verksamhet i Göta Älvdalen har medfört ytterligare ökad verksamhet med geotekniska myndighetsuppgifter. SGI har också påbörjat uppbyggnaden av en verksamhet avseende samordningsansvar för stranderosion.

Statens geotekniska institut har genom expertrådgivning bl.a. medverkat i projektering av Götatunneln samt en ny damm i Sundsvalls kommun efter de översvämningar och skred som skedde hösten 2001. En sammanställning avseende miljöriktlinjer för nyttiggörande av restprodukter har gjorts av institutet på uppdrag av Naturvårdsverket. Vidare har SGI tagit fram behandlingsplaner för oljeförorenade massor.

Resultatbedömning av God bebyggd miljö redovisas också under utgiftsområde 20 politikområde Miljöpolitik.

4.6.1.3 Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning

De initiativ som tagits inom byggande och förvaltning spänner över ett stort fält av frågor från byggnadssäkerhet, standardisering, tillsyn och kontroll till hälsa, miljö, tillgänglighet och energihushållning m.m. Insatserna syftar till att byggande och förvaltning skall bidra till hållbar utveckling och bedrivs med god kvalitet med beaktande av sociala, ekonomiska och ekologiska

aspekter samt att lagtillämpningen skall bli effektivare.

Samverkansprojekt

Som tidigare nämnts i avsnitt 4.6.1.2 har dialogprojektet Bygga-bo och förvalta för framtiden lyckats uppnå en gemensam plattform där deltagande aktörer är överens om hur den fortsatta utvecklingen skall bedrivas, vilka mål som skall uppnås och vilka insatser som skall genomföras.

Inomhusmiljö

I propositionen Vissa inomhusmiljöfrågor (prop. 2001/02:128) behandlades bland annat frågor om radon. Sedan den 1 januari 2003 gäller ändrade bestämmelser om bidrag till åtgärder mot radon i bostäder. Fler egnahem kan nu komma ifråga för radonbidrag. Bidrag kan lämnas för åtgärder som bedöms nödvändiga för att huset efter åtgärden skall ha en halt på högst 200Bq/m³ luft. Enligt uppgifter från Boverket och länsstyrelserna ökar nu stadigt antalet inkomna ansökningar om sådant bidrag. Regeländringarna har dock av naturliga skäl ännu inte fått fullt genomslag bl.a. på grund av att radonmätning måste utföras under eldnings-säsong. År 2002 beviljades bidrag om ca 9 miljoner kronor till kostnader för åtgärder för att avhjälpa radon i egnahem. Beviljade men ännu ej utbetalade bidrag uppgick den 31 december 2002 till 1,5 miljoner kronor.

Enligt Miljömålsrådets uppföljning har kartläggningen av radon i skolor och förskolor påbörjats och målet för dess lokaler bedöms kunna nås till 2020. Det är ännu för tidigt att bedöma om delmålet för radon kan nås när det gäller bostäder. Kommande underlag från Miljömålsrådet för den fördjupade utvärderingen av miljömålen bör kunna ge en bättre bild av kartläggnings- och saneringstakten.

Målet för verksamheten inom Fonden för fukt- och mögelskador är att motverka ohälsa till följd av fukt- och mögelskador i egnahem och därigenom bidra till en sundare inomhusmiljö. Antalet inkomna ansökningar till Fonden har minskat med 262 ärenden under 2002 jämfört med 2001. Enligt gällande bestämmelser kan stöd lämnas till hus som är byggda före 1989 men är yngre än 25 år. Detta förhållande tillsammans med att bidragsverksamheten funnits sedan 1985 och att husägaren som självrisk skall stå för en del av kostnaden torde

förklara den successiva ärendeminskningen. Under 2002 har 323 slutliga beslut fattats som innebär åtaganden mot husägarna om 21,5 miljoner kronor för att åtgärda fukt- och mögelskador i egna hem. Under samma år har 20 miljoner kronor betalats ut. Under 2001 fattades 407 slutliga beslut som innebär åtagande mot husägarna om 27,9 miljoner kronor och 26 miljoner kronor utbetalades.

4.6.1.4 Verksamhetsområde Lantmäteri verksamhet

Lantmäteriverkets del av målet för bostadspolitiken och verksamhetsområdet Lantmäteri verksamhet är att tillgodose angelägna samhällsbehov genom att verka för en ändamålsenlig fastighetsindelning och en effektiv försörjning med grundläggande geografisk information och fastighetsinformation. Lantmäteriverket skall också tillhandahålla aktuell information med den kvalitet och i den form, standard och aktualitet som tillgodoser angelägna samhällsbehov.

Inom området fastighetsbildning skall förrättningsprocessen utvecklas och effektiviseras så att kortare handläggningstider och lägre kostnader för sakägarna (priset på lantmäteri-förrättningar) uppnås. De totala kostnaderna för fastighetsbildning och fastighetsregistrering har minskat med 8 procent (32,7 mkr) i löpande priser mellan 1996 och 2002. Kostnaderna för den mest frekventa ärendetypen, enlotsavstyckningen, har minskat med ca 19 procent mellan åren 1996 och 2002. För fastighetsreglering med två berörda fastigheter är motsvarande minskning 16 procent. Handläggningstiden för de två ärendetyperna har minskat med 12 procent. Kostnadsminskningen närmar sig nu de mål som angivits i Lantmäteriverkets regleringsbrev. Handläggningstider och kostnader kan komma att minska ytterligare vid en digitalisering av lantmäteriarkiven och en utveckling av lagstiftningen. Under hösten 2001 och våren 2002 har kvaliteten vid lantmäteriförrättningar mätts. Mätningarna har gjorts genom kundenkäter och kollegiegranskning inom såväl det statliga som det kommunala lantmäteriet. Granskningen visar att kvaliteten i huvudsak är god. Den sammanfattande bedömningen i kundenkäten är att kunderna är nöjda med

lantmäterimyndigheternas arbete. Pris och handläggningstid är de områden där kritiken är störst.

Från verksamhetsgrenen landskaps- och fastighetsinformation kan bl.a. konstateras att målen för produktionen av landskapsinformation enligt den nioåriga planen i huvudsak kommer att kunna uppfyllas. Det innebär att databaser med grundläggande geografisk information kommer att finnas i en första version vid utgången av 2003, med ett visst kompletteringsbehov under första kvartalet 2004. Under 2002 beslutade Lantmäteriverket om en övergång till en objektorienterad information och nya lagringsmiljöer för den grundläggande informationen. Detta har i hög grad påverkat förvaltnings- och utvecklingsarbetet under 2002. Under året påbörjades också arbetet med att utveckla ett nytt handläggnings-system för inskrivningsmyndigheterna.

Lantmäteriverket har fortsatt att utveckla de Internetbaserade tjänsterna och kan erbjuda kunderna ett flexibelt utbud av produkter, såväl Internet-tjänster som mer traditionella produkter (papperskartor m.m.). Genom Internet-tjänsterna får produkterna också en ökad spridning och blir mer tillgängliga i samhället. Många av produkterna är integrerade, dvs. kombinerar både geografisk information och fastighetsinformation. Informationen byggs också alltmer in i användarnas egna applikationer (främst fastighetsinformation).

Antalet kunder, vad gäller fastighetsinformation och geografisk information är stabilt. Även intäkterna är stabila och visar en mindre ökning för både geografisk information och fastighetsinformation.

För uppdragsverksamheten är målen om tillhandahållande av tjänster för lägesbunden information av hög kvalitet och till full kostnadstäckning i stort sett uppfyllda. Under året har bl.a. utvecklingen av den första versionen av karthanteringssystemet Arc-Cadastre slutförts. Programmet kommer att användas i lantmäterimyndigheternas verksamhet, men även försäljas på den svenska och den internationella marknaden.

Lantmäteriverket är inom politikområdena totalförsvar och skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar samverkans- och bevakningsansvarig myndighet för sektorn geografisk information och fastighetsinformation och skall beakta totalförsvarets krav enligt

förordningen (2002:572) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap. Verket skall samverka med andra myndigheter som Sjöfartsverket, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och SMHI. Under året har bland annat upprättandet av en ny moderniserad krigstryckningsorganisation för tryckning av kartor under krig eller svåra påfrestningar fortsatt och en regional övning med inriktning på stöd till samhället vid svåra påfrestningar har genomförts. Omfattande samverkan har skett med övriga samverkansmyndigheter samt Krisberedskapsmyndigheten, Räddningsverket m.fl. Ett tiotal nya försvarsmaktslantmätare har rekryterats och utbildats. Utvecklingen av KrisGIS har fortsatt i syfte att studera samhällets behov av samordnad geografisk information vid en svår påfrestning på samhället i fred. Kostnaderna för beredskapsåtgärderna uppgick till 3,1 miljoner kronor. Sammantaget bedömer regeringen att målet för politikområdena har uppnåtts.

Lantmäteriverket redovisar en tillfredsställande ekonomisk utveckling. För 2002, liksom för året innan, redovisar samtliga verksamhetsgrenar överskott. De stora ackumulerade underskotten inom fastighetsbildnings- och uppdragsverksamheten minskades ytterligare samtidigt som de ackumulerade överskotten inom övriga verksamheter ökade.

Det statliga lantmäteriets verksamhet är föremål för en översyn avseende bl.a. syftet med och omfattningen av verksamheten, organisationen samt finansierings- och avgiftssystemet. En särskild utredare har tillkallats (dir. 2002:86). Utredningens resultat skall presenteras under hösten 2003. Flertalet av de frågor som riksdagen behandlar med anledning av Riksdagens revisorers förslag i rapporten *Det nya Lantmäteriet* har inarbetats i utredningsdirektiverna (2001/02:BoU7, 2001/02:RR10, rskr. 2001/02:156).

4.6.1.5 EA-utvärdering

Ekonomistyrningsverket (ESV) genomför på regeringens uppdrag årliga ekonomiadministrativa värderingar (EA-värderingar) av alla statliga myndigheter och försäkringskassor. I EA-värderingen avseende 2002 fick Boverket och Statens bostadskreditnämnd betyget fullt tillfredsställande (AA). Lantmäteriverket och

Statens geotekniska institut fick betyget tillfredsställande (BA). Statens bostadsnämnd undantas från EA-värderingen på grund av att myndigheten ej har haft full verksamhet under räkenskapsåret 2002. Även Statens va-nämnd liksom Fonden för fukt- och mögelskador och Statens institut för ekologisk hållbarhet undantas från EA-värderingen, detta på grund av liten omsättning.

4.6.2 Analys och slutsatser

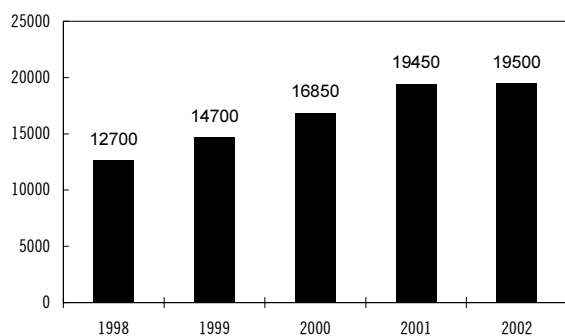
Bostadsförsörjning

Bostadsmarknadsläget

I bostadsbeståndet finns drygt 4,3 miljoner permanenta bostäder. Uppgiften baseras på en uppräkning av Folk- och bostadsräkningen 1990 med senare års bostadsproduktion. Antalet motsvarar ca 480 bostäder per tusen invånare, vilket innebär att hushållsstorleken är drygt två personer per hushåll.

Sverige har ett relativt ungt bostadsbestånd och endast några procent av bostäderna saknar modern utrustningsstandard. Under det senaste decenniet har dock underhållet legat på en något lägre nivå än vad som är motiverat av tekniska skäl och åldersskäl, varför en växande del av beståndet är moget för underhåll. Boverket har på regeringens uppdrag undersökt underhållsbehovet på bostadsmarknaden. Uppdraget slutredovisades i augusti 2003. Enligt Boverkets rapport "Bättre koll" på underhåll står en stor del av underhållsbehovet att finna i miljonprogrambeståndet, som nu har kommit upp i en ålder då bostäder vanligtvis måste genomgå omfattande underhållsinsatser: stambyten, badrumsrenoveringar, byten av elinstallationer och ventilation. Boverket lämnar i rapporten förslag på hur det långsiktiga underhållet skall underlättas. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Även bostadsbyggandet har varit mycket lågt under flera år. Under mitten av förra decenniet uppgick antalet påbörjade lägenheter enligt SCB till i genomsnitt drygt 12 000 lägenheter årligen. Bostadsbyggandet har ökat successivt sedan dess men ligger alltså på en relativt låg nivå.

Diagram 4.1 Antalet påbörjade lägenheter åren 1998–2002

Antalet påbörjade lägenheter har ökat sedan 1998. Under 2002 påbörjades nybyggnad av uppskattningsvis 19 500 lägenheter, varav ca 40 procent i småhus, enligt Boverket. Därtill kommer nya bostäder genom ombyggnad av främst lokaler. Över hälften av de uppskattningsvis 7 500 hyresrätterna som påbörjats under 2002 är specialbostäder (studentbostäder, äldreboende, gruppboende, osv.).

Ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt gör att tillgången på hyresrätter i främst Stockholmsregionen minskar även totalt sett.

Bostadsmarknadsläget varierar dock kraftigt mellan olika regioner i landet. Resultaten från Boverkets bostadsmarknadsenkät 2003 pekar på att bostadsbristen breder ut sig runt Storstockholm, Storgöteborg och i Skåne, men även utanför tillväxtregionerna. I början av 2001 uppgav ungefär var femte kommun att de hade brist på någon form av bostäder. Nu, bara två år senare, gäller detta mer än var tredje kommun i landet. Av Sveriges befolkning bor 60 procent i dag i någon av de 100 kommuner som uppger att de har bostadsbrist. Det vanligaste är att det råder brist på små- och medelstora hyresbostäder, men ofta saknas även ett tillräckligt utbud av andra boendeformer. Det är fler kommuner som i år uppger att det är brist på medelstora och stora lägenheter. Ungdomar, äldre som vill flytta till något mindre, inflyttade hushåll och barnfamiljer är de grupper som flest kommuner pekar på när det gäller vilka som drabbas av bostadsbristen.

Under 2003 och 2004 visar Boverkets prognoser nybyggnad om 20 000 respektive 22 500 (prognos från april 2003) lägenheter i landet. I bostadsmarknadsenkäten bedömer kommunerna själva att antalet påbörjade lägenheter under 2003 och 2004 blir 27 500 respektive 33 400. Under de senaste åren har

regeringen gjort ett antal insatser för att stimulera bostadsbyggandet i landet, i form av exempelvis tillfälliga investeringsbidrag. Samtidigt har byggvolymen ökat de senaste åren, men den har inte nått upp till de nivåer som krävs för att möta bostadsefterfrågan i tillväxtregionerna. Regeringen överväger därför ytterligare åtgärder. För att underlätta kapitalförsörjningen till bostadsbyggandet föreslår regeringen att regelverket för statliga kreditgarantier förändras (se avsnitt 4.8.4).

Ytterligare åtgärder som föreslagits i rapporten "Vägskalet för bostadsbristen – trafikinfrastruktur öppnar för 56 000 nya bostäder i Stockholms län" (se avsnitt 4.5.1.1) och som övervägs är infrastrukturensatsningar som möjliggör ökat bostadsbyggande, särskilt i Stockholmsregionen. Förutsättningarna för att använda de statliga markinnehaven i Stockholmsregionen mer aktivt för bostadsproduktion bör också undersökas.

I många av landets kommuner är situationen den omvända med ett överskott av bostäder. Antalet outhyrda lägenheter har dock minskat de senaste åren till följd av bl.a. rivningar och försäljning. I slutet av 1990-talet nådde antalet tomma lägenheter i landet sin kulmen - under 1998 stod 73 000 lägenheter tomma. Därefter har antalet lediga lägenheter minskat för varje år. I mars 2003 stod sammanlagt ca 36 000 lägenheter tomma i allmännyttiga och privatägda fastigheter, detta motsvarar 2,4 procent av det totala beståndet. Av dessa var ungefär 26 300 lägenheter lediga för omedelbar uthyrning. De flesta lediga lägenheterna finns i kommuner med färre än 75 000 invånare.

I bostadsmarknadsenkäten 2003 uppgav fyra av tio av landets kommuner att de har bostadsöverskott. Flertalet av dessa kommuner anser att de har så många tomma lägenheter i allmännyttan att det utgör ett problem.

Statens bostadsnämnds, och tidigare Bostadsdelegationens, insatser för att stödja kommunernas arbete med omstrukturering av kommunala bostadsföretag har bidragit till att minska obalanserna på bostadsmarknaden på orter med vikande befolkningsunderlag. De regionala skillnaderna på bostadsmarknaden är betydande och förväntas bestå. För att aktivt stödja det fortsatta omstruktureringsarbetet kommer det statliga bolag som har bildats för ändamålet att under hösten starta sin verksamhet.

Hushållens boendeutgifter

Hushållens utgifter för boendet ökade kraftigt under 1990-talet. Enligt nationalräkenskaperna har bostadskonsumtionen som andel av disponibel inkomst också ökat, från 24,7 procent 1990 till 31 procent 1996; 1999 var andelen 29,9 procent. 2002 gick knappt 27 procent av hushållens disponibla inkomst till bostadskonsumtion. Enligt SCB:s bostads- och hyresundersökning (BHU) är dock hushållens bostadsutgifter lägre än så. År 2000 betalade ett genomsnittligt hushåll ca 26 procent av sin disponibla inkomst för att bo i en hyreslägenhet. Hushåll som bor i bostadsrätt betalar, enligt undersökningen, i genomsnitt 21 procent av sin disponibla inkomst för sitt boende; motsvarande siffra för hushåll som bor med äganderätt är 20 procent.

Boverket har bearbetat material från SCB och analyserat hushållens boendeutgifter 2001. Boverket fann att boendeutgiftens andel av den disponibla inkomsten i genomsnitt hade ökat med mellan en halv och en procentenhet mellan 2000 och 2001. Det finns således olika metoder för att mäta hushållens boendeutgifter och olika undersökningar ger olika bild av boendeutgifternas andel av den disponibla inkomsten. Nationalräkenskaperna mäter värdet av bostadskonsumtionen och antar i princip att värdet av att bo i bostadsrätt respektive egnahem kan bedömas med utgångspunkt från hyrorna i hyresrätten. I bostads- och hyresundersökningarna mäter SCB däremot de faktiska boendeutgifterna som andel av inkomst för den som bor i respektive upplåtelseform.

Regeringen har målsättningen att boendeutgifterna, som andel av disponibel inkomst, skall minska ytterligare. Viktiga insatser för att uppnå denna målsättning har bl.a. varit de riktade bidragen som främjat byggande av bostäder med boendekostnader som kan efterfrågas av ungdomar och bredare hushållsgrupper. Detta gäller inte minst den nya investeringsstimulansen. Byggkostnadsforum, som är tillfälligt inrättat inom Boverket, har i ett antal uppmärksammade fall pekat på att det går att bygga billiga hyresbostäder utan att sänka standarden.

Samhällsplanering och bebyggelseutveckling

Den fysiska planeringen, byggandet och förvaltningen betraktas i dag som en del av den samlade politiken för hållbar utveckling. Den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling har fångats upp i arbetet med de 15 miljö-kvalitetsmålen. De insatser som pågår med inriktning på hållbarhet i den fysiska planeringen kan därmed förtydligas. Regionaliseringen av miljömålen kommer att påtagligt underlätta måluppfyllelsen.

Utvecklingen inom den fysiska planeringen innebär också att miljö- och hushållningsaspekter kommer in i ett tidigare skede av planeringsprocessen, vilket medverkar till att beslutsunderlaget blir bättre samtidigt som effektiviteten i processen kan upprätthållas. Med genomförandet av EG-direktivet om miljöbedömningar av vissa planer och program kommer miljöpåverkan av bl.a. kommunernas fysiska planer att redovisas tydligare och mer utförligt än hittills.

Regeringens samlade bedömning är att de statliga insatserna inom samhällsplaneringen bidragit till att främja utvecklingen av metoder och processer inom området vilket medverkar till ökad kvalitet och att målet om en långsiktigt hållbar utveckling uppnås.

Kvalitet i byggande och förvaltning

Insatserna inom verksamhetsområdet syftar till att uppnå målet om god kvalitet med beaktande av sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter samt att lagtillämpningen skall bli effektivare.

Viktiga framsteg har gjorts genom Bygga-bo-överenskommelsen där ett redskap för ömsesidiga åtgärder har skapats för sektorns olika aktörer. Förutom resultatet i form av överenskommelsen om åtgärder har själva samverkansprocessen varit värdefull och lärorik. För att höja kunskapsnivån i bygg- och fastighetssektorn är det genom Bygga-bo-dialogen planerade kompetensutvecklingsprogrammet av stor betydelse.

Regeringen bedömer att en effektivare tillsyn inom verksamhetsområdet är nödvändig för en ändamålsenlig tillämpning av reglerna på byggområdet. Detta gäller såväl kommuner som länsstyrelser. Regeringen ser dock positivt på det

samarbete som är under utveckling mellan Boverket och länsstyrelserna.

Enligt regeringens bedömning är det angeläget att inomhusmiljön är hälsosam. Det är särskilt viktigt att inomhusmiljön för barn och unga håller en god kvalitet.

Mot bakgrund av detta överväger regeringen en utvärdering av den obligatoriska funktionskontrollen, förordningen (1991:1273) om funktionskontroll av ventilationssystem.

Regeringen bedömer att de statliga insatserna har varit betydelsefulla. Fortsatta ansträngningar av alla aktörer är dock nödvändiga för att främja utvecklingen mot hållbart byggande och förvaltning med hög kvalitet.

Lantmäteriverksamhet

Regeringen bedömer att de mål som lagts fast för lantmäteriverksamheten i huvudsak har uppnåtts och att verksamheten har bedrivits i enlighet med de av regeringen fastslagna riktlinjerna.

År 2003 är sista året för den nioåriga planen för produktion av geografisk information som regeringen beslutat om. I och med detta har en övergång från analog till digital teknik genomförts för såväl geografisk information som fastighetsinformation. Detta utvecklings- och uppbyggnadsarbete måste nu avlösas av ökade insatser för förvaltning, komplettering, ajourhållning och utveckling av databaserna. Riksdagens beslut med anledning av Vårpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:100, bet. 2002/03:BoU1, rskr. 2002/03:67) innebär att anslagen för lantmäteriverksamheten genom Lantmäteriverket minskas med 100 miljoner kronor eller 25 procent. Detta innebär att de mål, avgiftssystem m.m. som gäller för verksamheten måste ses över. Regeringen föreslår därför följande.

Regeringens förslag: Kostnaden för den förrättningsrelaterade fastighetsregistreringen skall inkluderas i taxan för lantmäteriförrättningar.

Skälen för regeringens förslag: Reglerna för hur lantmäteritaxan skall tillämpas finns i förordningen (1995:1479) om avgifter vid

lantmäteriförrättningar. I denna regleras att avgiften skall beräknas efter den tid som behövs för handläggning av en förrättning och kostnaderna för handläggningen. Utvecklingen av det tekniska handläggningsstödet hos lantmäterimyndigheterna har gjort att fastighetsregistreringen allt mer integreras i förrättningshandläggningen. Gränsen mellan förrättningshandläggning och registrering blir alltmer diffus. Det är inte heller orimligt att fastighetsägaren står för registerkostnader i samband med en av denne initierad förändring av fastighetsindelningen. Redan Lantmäteri- och inskrivningsutredningen (SOU 1994:90) uppmärksammade svårigheterna att upprätthålla gränsdragningen mellan fastighetsbildningen och den fastighetsbildningsanknutna fastighetsregistreringen. Utredaren menade dock att det köpmotstånd som ansågs finnas mot lantmäteriförrättningar motiverade att inga ytterligare kostnader skulle föras in i kostnadsunderlaget för lantmäteritaxan. Regeringen delade senare denna bedömning, men framhöll samtidigt att det kunde finnas anledning att återkomma till frågan när organisationsförändringarna hunnit utvärderas och vinsterna av den nya organisationen kunde bedömas (prop. 1994/95:166).

Frågan om hur registrering av lantmäteriförrättningar bör finansieras har därefter utretts av både Lantmäteriverket och Ekonomistyrningsverket, vilka rekommenderade att kostnaderna skulle ingå i lantmäteritaxan. Lantmäteriverket ansåg dock att fastighetsregistreringen måste integreras successivt i lantmäteritaxan i takt med den nya arbetsprocessen och vara fullt integrerad först 2001.

Riksdagens revisorer påtalade i sin rapport om det nya lantmäteriet (2001/02:RR10) svårigheterna med att i den nya arbetsprocessen särskilja förrättningsverksamhet och fastighetsregistrering. Revisorerna menade att regeringen borde se över och klargöra finansieringsprinciperna inom fastighetsbildningen.

På grund härav och att tillämpningen av lantmäteritaxan numera genererar ett visst överskott finner regeringen att den fastighetsbildningsanknutna fastighetsregistreringen fortsättningsvis bör finansieras genom lantmäteritaxan. Regeringen anser inte att en ändring av förordningen (1995:1459) om avgifter vid lantmäteriförrättningar som vidgar kostnadsunderlaget för lantmäteritaxan nödvändigtvis

medför något utökat köpmotstånd mot lantmäteriförrättningar.

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har inte haft några invändningar mot årsredovisningarna för Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Statens bostadsnämnd, Lantmäteriverket, Statens geotekniska institut Statens va-nämnd och Statens institut för ekologisk hållbarhet.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 31:1 Boverket

Tabell 4.2 Anslagsutveckling för 31:1 Boverket

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2002	135 824	7 294	
2003	144 704		147 082
2004	Förslag	151 823	
2005	Beräknat	152 237 ¹	
2006	Beräknat	154 686 ¹	

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 148 822 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 148 822 tkr i 2004 års prisnivå.

Boverket är en central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö, hushållning med mark och vatten, den fysiska miljön i övrigt, fysisk planering, byggande och boende. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder.

Inom ramen för anslaget finansieras även internationellt arbete samt uppföljning och informations spridning.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 2 miljoner kronor överförs från anslaget 31:5 *Fonden för fukt- och mögelskador* avsedda för ett nationellt kompetensutvecklingsprogram om hållbar utveckling av bygg- och fastighetssektorn.

Stiftelsen Byggdok har under åren 2001 - 2003 fått statligt stöd för sin verksamhet från anslaget 26:2 *Forskningsrådet för areella näringar och samhällsbyggande: Forskning*. Stiftelsen Byggdok

är för närvarande under omstrukturering. Av detta skäl föreslår regeringen att engångsvis för 2004 överföra 3 miljoner kronor från anslaget 26:2 Forskningsrådet för areella näringar och samhällsbyggande: Forskning utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Regeringen föreslår att 151 823 000 kronor anvisas anslag 31:1 *Boverket* under 2004. För 2005 beräknas anslaget till 152 237 000 kronor och för 2006 beräknas anslaget till 154 686 000 kronor. Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats fördelas enligt följande:

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:1 Boverket

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	144 704	144 704	144 704
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	4 759	8 189	10 648
Beslut	427	437	444
Överföring till/från andra anslag	- 1 933	- 1 093	- 1 110
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	151 823	152 237	154 686

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.2 31:2 Räntebidrag m.m.

Tabell 4.4 Anslagsutveckling för 31:2 Räntebidrag m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2002	1 365 000	150 334	
2003	1 472 000		1 430 000
2004	Förslag	1 621 000	
2005	Beräknat	1 876 000	
2006	Beräknat	2 197 000	

De utgifter som belastar anslaget avser statliga räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder. Boverket administrerar i dag ett periodiskt stöd i form av räntebidrag enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention, 1993 års system. Anslaget disponeras även för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. § 33-ersättning, till kommuner.

Regeringens förslag för 2004 samt de beräknade utgifterna för 2005 och 2006 baseras på ett

antagande om att subventionsräntan i genomsnitt blir 5,05 procent under första halvåret 2004 samt 5,47 procent under det andra halvåret 2004. För 2005 antas subventionsräntan i genomsnitt bli 5,69 procent under första halvåret samt 5,77 under andra halvåret. För 2006 antas subventionsräntan i genomsnitt bli 5,8 procent respektive år. Den s.k. bopremien, som uttrycker marknadens bedömning av risken med att placera i bostadsobligationer i förhållande till att placera i statsobligationer, antas i genomsnitt vara 0,5 procent under hela perioden.

Regeringens förslag baseras vidare på en förväntad bostadsproduktion enligt tabell 4.5 nedan.

Tabell 4.5 Antaganden om byggvolym

Antal påbörjade lägenheter

År	Nybyggnad ¹	Ombyggnad
2003	20 000	21 000
2004	22 500	22 000
2005	24 000	23 000

¹ varav ca 40 procent är egna hem

Känslighetsanalyser visar att om räntan ökar med en procentenhet utöver gällande antaganden beräknas utgifterna för räntebidrag öka med ca 8 miljoner kronor under innevarande år, ca 81 miljoner kronor 2004 och ca 175 miljoner 2005 och 285 miljoner kronor 2006.

Den ungefärliga fördelningen av utgifterna för räntebidrag på upplåtelseformer framgår av tabell 4.6 nedan.

Tabell 4.6 Beräknade utbetalningar av räntebidrag

Tusental kronor (löpande priser)

Ändamål	2003	2004
Nyproduktion		
Hyresrätt	517 000	615 000
Bostadsrätt	325 000	368 000
Summa	842 000	983 000
Ombyggnad		
Hyresrätt	408 000	440 000
Bostadsrätt	168 000	186 000
Summa	576 000	626 000
§33 ärenden ¹	12 000	12 000
TOTALT	1 430 000	1 621 000

1. Av de totala utgifterna för räntebidrag beräknas ca 12 miljoner kronor per år utbetalas för bidrag till s.k. § 33-ersättning till kommuner.

Regeringens överväganden

Antalet ärenden om räntebidrag enligt 1993 års system kommer att öka i takt med att nya bidragsärenden tillkommer.

Regeringen föreslår att 1 621 000 000 kronor anvisas under anslag 31:2 *Räntebidrag m.m.* under 2004 samt att anslaget beräknas till 1 876 000 000 kronor 2005 respektive 2 197 000 000 kronor 2006.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:2 Räntebidrag m.m.

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	1 472 000	1 472 000	1 472 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-	-	-
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-154 000	-136 000	-111 000
Volymer	303 000	540 000	836 000
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	1 621 000	1 876 000	2 197 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.8.3 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tabell 4.8 Anslagsutveckling för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

2002	Utfall	10 100	Anslags-sparande	7 981
2003	Anslag	12 064 ¹	Utgifts-prognos	12 062
2004	Förslag	14 825		
2005	Beräknat	15 168 ²		
2006	Beräknat	15 414 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 14 825 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 825 tkr i 2004 års prisnivå.

Statens bostadskreditnämnd (BKN) utfärdar kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar affärsmässigt inom ramen för de fastlagda bo-

stadspolitiska målen. Anslaget får användas för de förvaltningskostnader som är hänförliga till verksamhetsgrenen Äldre garantier.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 14 825 000 kronor anvisas under anslag 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader under 2004 samt att anslaget beräknas till 15 168 000 kronor 2005 respektive 15 414 000 kronor 2006.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.9 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	14 064	14 064	14 064
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	484	821	1 062
Beslut	277	283	288
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	14 825	15 168	15 414

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.4 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tabell 4.10 Anslagsutveckling för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Resultat
2002	Utfall	200 000	Anslags-sparande	0
2003	Anslag	100 000 ¹	Utgifts-prognos	100 000
2004	Förslag	100 000		
2005	Beräknat	200 000		
2006	Beräknat	200 000		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Garantiverksamheten är indelad i sex verksamhetsgrenar: Äldre garantier, Nya garantier, Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden, Kreditgarantier för kommunala bostadsföretag, Kreditgarantier för lån till koo-

perativa hyresrättsföreningar samt Kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Anslaget får användas för att täcka förluster inom verksamhetsgrenen Äldre garantier.

Finansieringen av övriga verksamhetsgrenar sker enligt den nya garantimodellen utanför statsbudgeten, vilket innebär att dessa verksamhetsgrenar finansieras genom avgifter som skall täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna.

I tabellerna nedan redovisas budget för samtliga sex verksamhetsgrenar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Med Äldre garantier avses garantier utfärdade t.o.m. 1996 samt omfördelningsgarantier.

Tabell 4.11 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Äldre Garantier

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002		284 562	147 065	137 497
Prognos 2003		178 000	100 060	77 940
Budget 2004		168 000	200 000	-32 000

Med Nya garantier avses i princip garantier utfärdade fr.o.m. 1997 som inte avser omfördelningsgarantier.

Tabell 4.12 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Nya Garantier

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002		18 816	2 281	16 535
Prognos 2003		16 500	5 020	11 480
Budget 2004		17 000	10 500	6 500

Med kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden avses sådana kreditgarantier som utfärdats med stöd av 4 § 2 i den upphävda förordningen (1998:666) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet samt 3 § 3 förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Tabell 4.13 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002		0	50 000	- 50 000
Prognos 2003		146 012	10 020	135 992
Budget 2004		7 000	20 000	-13 000

Med kreditgarantier för kommunala bostadsföretag avses sådana kreditgarantier som lämnats med stöd av 3 § 2 förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Tabell 4.14 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002		0	0	0
Prognos 2003		50	0	50
Budget 2004		100	0	100

Med kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar avses sådana kreditgarantier som lämnats med stöd av förordningen (2002:670) om statliga kreditgarantier för bostäder.

Tabell 4.15 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002		0	0	0
Prognos 2003		50	0	50
Budget 2004		100	0	100

Med kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet avses sådana kreditgarantier som lämnats med stöd av 4 § i den upphävda förordningen (1998:666) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet eller 3 § 1 förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Tabell 4.16 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002		0	0	0
Prognos 2003		25	0	25
Budget 2004		50	0	50

Regeringens förslag för 2004 samt de beräknade utgifterna för 2005 och 2006 baseras på de räntesantaganden som ligger till grund för budgetpropositionen. BKN:s känslighetsanalys visar att nivån på skadefallet i hög grad är beroende av ränteläget. För perioden 2004–2006 beräknas förlustrisken vid 6 procents bostadslåneränta till drygt 600 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 100 000 000 kronor anvisas under anslag 31:4 *Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet* under 2004 samt att anslaget beräknas till 200 000 000 kronor 2005 respektive 200 000 000 kronor 2006.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.17 Tabell Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	200 000	200 000	200 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-100 000	-	-
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	100 000	200 000	200 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2004 ställa ut kreditgarantier till ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp om högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Inriktningen och utformningen av den statliga garantigivningen ändras bland annat genom att marknadsvärdet och inte, såsom fallet är i dag, enbart schablonvärden som utgår från produktionskostnaderna, skall ligga till grund för storleken på den beviljade kreditgarantin.

Skälen för regeringens förslag: I dagens regler för kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder anges bland annat att garantins storlek maximalt får motsvara 30 procent av ett schablonmässigt uträknat garantiunderlag, som i sin tur motsvarar bidragsunderlaget enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention. Det maximala bidrags/garantiunderlaget är 963 000 kronor per lägenhet, vilket innebär att den maximala kreditgarantin för en lägenhet är ca 290 000 kronor (30 procent av 963 000 kronor). Pantsäkerheten för det garanterade lånet skall finnas inom 100 procent av ett pantvärde som i princip motsvarar bidrags/garantiunderlaget. Garantigivningen hanteras av Statens bostadskreditnämnd (BKN).

I betänkandet Statsgarantier för investeringar i bostäder (SOU 2000:13) föreslås en relativt långtgående avreglering av kreditgaranti-verksamheten. Bland annat föreslås att dagens offentlighetsrättsliga reglering till stora delar skall ersättas med civilrättsligt bindande avtal mellan BKN och kreditinstituten. Betänkandet har remissbehandlats. Utredningens förslag om att ge BKN rätt att besluta om garantiavgifter har genomförts. (prop. 2000/01:25, BoU 2000/01:2, rskr. 2000/01:91). Därvid konstaterade regeringen bl.a. att det finns främst bostadspolitiska men också regionalpolitiska argument för att använda statliga kreditgarantier för investeringar i bostäder.

Med utgångspunkt från betänkandet har BKN på uppdrag av regeringen lämnat konkreta förslag till förändringar av regelverket. I en promemoria redovisas flera förslag till förändringar av garantireglerna. Bland annat att garantier skall kunna lämnas från botten upp till 90 procent av marknadsvärdet på ett objekt,

dock högst till 2 miljoner kronor per lägenhet. I de fall marknadsvärdet är lägre än nuvarande schablonbelopp kan schablonbeloppen användas i stället för marknadsvärdet. Promemorian har remissbehandlats. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (Fi 2001/2491).

Förslagen har fått ett blandat mottagande. *Finansinspektionen* tillstyrker de föreslagna principiella ändringarna i systemet. Inspektionen framhåller att ändringarna skulle skapa ökad klarhet kring det statliga åtagandets karaktär och omfattning. *Svenska Kommunförbundet* är av den principiella uppfattningen att starka bostads- och regionalpolitiska skäl talar för att behålla, stärka och höja kvaliteten på BKN:s stock av garantier och har mot den bakgrunden inget att erinra mot förslagen om justeringar i garantins maximala storlek. *Riksgäldskontoret* (RGK) däremot är tveksam till förslagen. RGK ställer sig visserligen bakom principen att BKN skall gå över till mer försäkringsmässiga bedömningar och värderingar i sin garantigivning, men understryker samtidigt de krav det innebär på organisation och kompetens hos myndigheten. RGK anser också att statens roll som finansiell aktör på bostadskreditmarknaden behöver klargöras innan beslut fattas om en eventuell breddning av den statliga garantigivningen.

Kreditgarantins maximala storlek

De schablonbelopp som kreditgarantierna i dag beräknas utifrån tillkom 1993 och motsvarade vid införandet relativt väl den tidens produktionskostnader. Beloppen har varit nominellt oförändrade sedan dess och ligger på ungefär hälften av dagens aktuella produktionskostnader i storstadsområdena. För bostäder som byggs i attraktiva lägen i landet innebär det att garantins övre gräns regelmässigt hamnar under de 75 procent av marknadsvärdet som kreditgivaren kan låna ut till med endast säkerhet i fastighetens pantvärde. Detta innebär att kreditgarantierna med dagens konstruktion kan sägas ha spelat ut sin roll, i vart fall i de regioner i landet där det är bostadsbrist.

Regeringen har även fått signaler om att kapitalförsörjningen till bostadsbyggandet är en bidragande orsak till den rådande bostadsbristen som råder i vissa tillväxtregioner. Landshövdingen Mats Hellström har i sin rapport Vägskäl för bostadsbristen bland annat föreslagit att reglerna för kreditgarantier bör ändras så att

de möjliggör att en större andel av produktionskostnaden kan lånefinansieras utan extra säkerhet. Regeringen ser med stor oro på de problem som lyfts fram i rapporten. Det är därför nödvändigt att genomföra förändringar så att de garanterade beloppen motsvarar produktionskostnader som bättre avspeglar dagens verklighet.

En väg att göra detta är att anpassa schablonbeloppen till nuvarande kostnadsförutsättningar. Ett problem med detta är dock att finansieringsförutsättningarna är så olika mellan olika upplåtelseformer och bostadsmarknader. Det är därför svårt att fastställa schablonbelopp som är relevanta för hela landet.

Som framgår ovan har vissa remissinstanser framfört synpunkter med innebörden att statens roll som finansiell aktör på bostadskreditmarknaden behöver klargöras innan beslut fattas om en eventuell breddning av den statliga garantigivningen. Regeringen har förståelse för synpunkten men samtidigt finns det flera omständigheter som talar för att dessa farhågor inte skall överdrivas. Som framgår ovan har *Finansinspektionen* framhållit att BKN:s förslag skulle skapa ökad klarhet kring det statliga åtagandets karaktär och omfattning

Ytterligare en omständighet som talar för att genomföra BKN:s förslag i denna del är att riksdagen tidigare tagit ställning för att ställa ut kreditgarantier beräknade efter en fastighets marknadsvärde. Det gäller lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt (prop. 2002/03:1, bet. 2002/03: BoU1, rskr. 2002/03:66). Vidare anser regeringen att de föreslagna ändringarna bör vara tidsbegränsade och gälla för garantier som utfärdas fram till och med 2006. Mot denna bakgrund anser regeringen att BKN:s förslag i denna del bör genomföras.

Den formella regleringen av garantisystemet

I dag är garantivillkoren fastställda i förordning beslutad av regeringen. Detta avviker mot vad som gäller i övrig statlig garantigivning. Enligt vad som redovisas i betänkandet Statsgarantier för investeringar i bostäder (SOU2000:13) fungerar övrig statlig garantigivning så att regeringen endast fastställer den allmänna ramen, medan man har överlämnat åt myndigheten att fastställa villkoren för garantin.

Det finns flera fördelar med att även BKN:s verksamhet i möjligaste mån regleras genom avtal mellan garantigivare och garantitagare. En uppenbar fördel är att villkoren för garantin kan variera från fall till fall utifrån t.ex. var i landet objektet ligger och låntagarens ekonomi. En avtalsreglering borde kunna innebära ett mera flexibelt arbetssätt än om även detaljerna i garantigivningen är bestämd av regeringen. En till stora delar avtalsreglerad garantigivning skulle även kunna leda till att BKN utvecklade sitt arbetssätt genom flera kontakter med andra aktörer på marknaden än sina formella kunder, kreditgivarna. Både byggherrarnas och låntagarnas synpunkter och behov av kommunikation borde kunna ges betydligt större utrymme än vad som varit fallet hittills. En byggherre är ofta i ett mycket tidigt skede i ett tänkt projekt i behov av besked när det gäller förutsättningar och kommande villkor för en garanti. En avtalsreglering innebär också ökade möjligheter för BKN att ställa krav på kredittagaren för att bevaka utestående garantier.

Dessutom bör regeringens reglering av garantiverksamheten inskränka sig till att ange de formella ramarna för garantigivningen. I övrigt bör villkoren regleras i avtal mellan myndigheten och långivaren.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2004 intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden ställa ut kreditgarantier i obeståndshanteringen så att en ny långivare kan lämna ett lika stort bottenlån som den tidigare långivaren. Regeringen bemyndigas att under 2004 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp om högst 3 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. Garantierna får motsvara högst 95 procent av det bokförda värdet på ett företags fastigheter när garantiavtalet träffas.

Regeringen bemyndigas att under 2004 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp om högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. Garantierna får motsvara högst 95 procent av en fastighets marknadsvärde när garantiavtalet träffas.

Regeringen får besluta om en rörlig kredit på konto i Riksgäldskontoret intill ett belopp om

5 000 000 kronor för förvärv och innehav av fastigheter för vilka statliga kreditgarantier utfärdats.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har sedan tidigare bemyndigande att ställa ut kreditgarantier i obeståndshanteringen, för lån till kommunala bostadsföretag respektive för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt (prop. 2002/03:1, bet. 2002/03:BoU1, rskr. 2002/03:66).

De totala ramarna för dessa kreditgarantier bör vara desamma som för 2003.

För att minska statens samlade kostnader i samband med hantering av skadeärenden bör BKN i vissa fall kunna förvärva fastigheter för vilka statliga kreditgarantier utfärdats. För detta ändamål behöver regeringen få besluta om en rörlig kredit om 5 000 000 kronor i Riksgäldskontoret.

4.8.5 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Tabell 4.18 Anslagsutveckling för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt och mögelskador

Tusental kronor				
2002	Utfall	36 625	Anslags-sparande	39 121
2003	Anslag	40 000	Utgifts-prognos	36 000
2004	Förslag	38 000		
2005	Beräknat	38 000		
2006	Beräknat	38 000		

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egna hem. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1993:712) om den statliga fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget belastas med utgifter för kansli- och utredningskostnader samt för att sprida en sammanställning av kunskap och erfarenheter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 2 miljoner kronor överförs till anslaget 31:1 *Boverket* avsedda för ett

nationellt kompetensutvecklingsprogram om hållbar utveckling av bygg- och fastighetssektorn.

Regeringen föreslår att 38 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:5 *Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador* under 2004. För 2005 beräknas anslaget till 38 000 000 kronor och för 2006 till 38 000 000 kronor. Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.19 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	40 000	40 000	40 000
Förändring till följd av:			
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	-2 000	-2 000	-2 000
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	38 000	38 000	38 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.8.6 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tabell 4.20 Anslagsutveckling för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor				
2002	Utfall	8 503	Anslags-sparande	13 963
2003	Anslag	33 000	Utgifts-prognos	24 175
2004	Förslag	33 000		
2005	Beräknat	33 000		
2006	Beräknat	33 000		

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till åtgärder mot radon i småhus. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1998:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem.

Regeringens överväganden

Från och med den 1 januari 2003 ändrades förordningen i väsentliga delar. En viktig ändring är att bidrag nu får lämnas för att huset efter åtgärderna skall ha en radonhalt på högst 200 Bq/m³ luft. Ändringarna innebär bl.a. att fler egna hem har möjlighet att söka radonbidrag. Enligt uppgift från Boverket ökar antalet inkomna radonansökningar.

Regeringen föreslår att 33 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:6 *Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder* under 2004. För 2005 beräknas anslaget till 33 000 000 kronor och för 2006 till 33 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.21 Härlledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	33 000	33 000	33 000
Förändring till följd av:			
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	33 000	33 000	33 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.8.7 31:7 Statens geotekniska institut

Tabell 4.22 Anslagsutveckling för 31:7 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

År	Utfall	2002	Anslags-sparande	Utfall
2002	Utfall	26 100		- 748
2003	Anslag	28 573 ¹	Utgifts-prognos	27 136
2004	Förslag	29 482		
2005	Beräknat	30 169 ²		
2006	Beräknat	30 664 ²		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 29 482 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 29 482 tkr i 2004 års prisnivå.

Statens geotekniska institut (SGI) är en uppdragsmyndighet och har ett sektorsövergripande ansvar för geoteknikfrågor. Detta innebär att SGI skall upprätthålla och utveckla kunskap inom området samt tillhandahålla geoteknisk kunskap och rådgivning till statliga myndigheter med ansvar för olika områden med koppling till miljö, infrastruktur, fysisk planering och byggande samt till övriga aktörer inom branschen. Institutet har ett särskilt ansvar för ras- och skredfrågor. Under 2002 har institutet även tillförts ansvaret för stranderosion. Verksamheten bedrevs under 2002 i fyra verksamhetsgrenar:

- Säkerhetsfrågor
- Forskning och utveckling
- Kunskapsförmedling
- Rådgivning

Verksamheten är sedan den 1 januari 2003 omstrukturerad i tre verksamhetsgrenar, nämligen

- Geotekniska myndighetsuppgifter
- Geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling
- Geoteknisk rådgivning.

Anslaget finansierar SGI:s verksamhetsgrenar, Geotekniska myndighetsuppgifter samt delar av Geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2002	38 050	38 008	50
Prognos 2003	45 000	45 000	0
Budget 2004	45 000	45 000	0

Uppdragsverksamheten utgör delar av verksamhetsgrenen Geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling samt hela verksamhetsgrenen Geoteknisk rådgivning. Uppdragsverksamhetens andel av den totala budgetomslutningen för 2002 uppgick till ca 60 procent.

Regeringens överväganden

SGI:s ekonomi förbättras successivt. 2002 års totala omsättning blev 64,2 miljoner kronor, vilket är en ökning i förhållande till 2001 med ca 4 miljoner kronor. Inom den anslagsfinansierade verksamheten har säkerhetsfrågorna ökat i omfattning till följd av Delegationen för ras och skreds uppgifter samt samordningsansvaret för stranderosion. Regeringens satsning på uthållig samhällsutveckling och de nationella miljö-kvalitetsmålen har fått genomslag i SGI:s

verksamhet både i egen inriktning och via andra myndigheters önskemål om insatser från SGI. Även införandet av Miljöbalken, satsningen på efterbehandling av förorenade områden och Sveriges engagemang i EU har inneburit ökad efterfrågan av SGI:s tjänster. Vidare har remissarbetet för Räddningsverket, länsstyrelser och kommuner ökat i omfattning. Större insatser inom säkerhetsområdet, bl.a. förebyggande verksamhet i Göta Älvdalen har medfört ytterligare ökad verksamhet med geotekniska myndighetsuppgifter. SGI har också påbörjat uppbyggnaden av verksamheten avseende samordningsansvar för stranderosion.

Fr.o.m. 2004 överförs 2 miljoner kronor från anslaget 31:8 *Lantmäteriverket* för arbetet med samordning av frågor om stranderosion.

Regeringen föreslår att 29 482 000 kronor anvisas under anslaget 31:8 *Statens geotekniska institut* under 2003. För 2005 beräknas anslaget till 30 169 000 kronor och för 2006 till 30 664 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.24 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:7 Statens geotekniska institut

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	26 573	26 573	26 573
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	909	1 549	2 011
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	2 000	2 047	2 080
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	29 482	30 169	30 664

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.
² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.8 31:8 Lantmäteriverket

Tabell 4.25 Anslagsutveckling för 31:8 Lantmäteriverket

Tusental kronor				
År	Slagslag	Beräknat	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	Utfall	424 467	5 388	
2003	Anslag	401 028 ¹		396 173
2004	Förslag	339 812		
2005	Beräknat	347 666 ²		
2006	Beräknat	353 284 ²		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 339 812 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 339 812 tkr i 2004 års prisnivå.

Det statliga lantmäteriet består av Lantmäteriverket och länsvisa lantmäterimyndigheter. Lantmäteriverket är en central förvaltningsmyndighet för lantmäterimyndigheterna och skall bl.a. utöva tillsyn över dessa samt över de kommunala lantmäterimyndigheterna.

Verksamheten bedrivs i tre divisioner, nämligen Fastighetsbildning, Landskaps- och fastighetsdata samt Uppdragsverksamhet (Metria). Uppdragsverksamheten skall hållas organisatoriskt skild från övrig verksamhet. Lantmäterimyndigheten i länet får mot avgift bedriva myndighetsservice som har ett naturligt samband med myndighetsutövningen. Tjänsteexport inom verksamhetsområdet bedrivs i huvudsak av det av staten helägda bolaget Swedesurvey AB, som i stor utsträckning anlitar personal från det statliga lantmäteriet.

Det statliga lantmäteriets totala omsättning uppgick 2002 till 1 463 miljoner kronor.

Anslaget finansierar det statliga lantmäteriets ansvar för frågor om fastighetsindelning och för grundläggande geografisk information och fastighetsinformation.

Avgiftsbelagd verksamhet bedrivs inom områdena fastighetsbildning, geografisk information och fastighetsinformation samt uppdragsverksamhet (Metria).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.26 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor					
År	Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002		267 099	690 483	629 456	61 027
Prognos 2003		263 050	780 000	780 000	0
Budget 2004		267 000	850 000	850 000	0

Tabell 4.27 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt -kost- nad)
Utfall 2002	319 068	313 367	5 701
(varav tjänsteexport)	35 172	37 456	- 2 284
Prognos 2003	300 000	295 000	5 000
(varav tjänsteexport)	20 000	20 000	0
Budget 2004	350 000	340 000	10 000
(varav tjänsteexport)	25 000	25 000	0

Den avgiftsbelagda verksamhetens andel av den totala budgetomslutningen uppgår 2002 till ca 70 procent. Överskottet i den avgiftsbelagda verksamheten var drygt 66,7 miljoner kronor 2002.

Avgiftsfinansierad verksamhet redovisar ett positivt balanserat kapital på 110 miljoner kronor. Alla avgiftsfinansierade verksamheter utom grundläggande geografisk information uppvisade överskott 2002. Förrättningsverksamheten och uppdragsverksamheten har dock fortfarande balanserade underskott. Det balanserade underskottet avseende förrättningsverksamheten beräknas försvinna under 2003. Övriga verksamheter har stora balanserade överskott. Detta gäller främst grundläggande fastighetsinformation som har ett balanserat överskott på drygt 103 miljoner kronor.

Vårpropositionen 2003 innebar att verksamheten i större utsträckning skall finansieras genom avgifter från och med 2004. Avgiftsintäkterna skall finansiera en anslagsminskning på 100 miljoner kronor. Lantmäteriverket planerar därför en 60-procentig höjning av avgifterna för fastighetsinformation. Även ytterligare åtgärder måste vidtas för att klara en omställning av verksamheten. Regeringen har exempelvis under avsnitt och analys och slutsatser (4.6.2) för lantmäteriverksamheten föreslagit att den förätningsrelaterade fastighetsregistreringen skall inkluderas i lantmäteritaxan.

Regeringens överväganden

Under 2003 kommer det intensiva arbetet med att digitalisera den geografiska informationen att vara genomförd för hela Sverige. Arbetet inriktas nu på förvaltning, ajourhållning och tillhandahållande av geografisk information och fastighetsinformation. Härvidlag krävs stora

satsningar av främst förvaltnings- och utvecklingskaraktär. Bland annat har arbetet med en modernisering av fastighetsregistrets inskrivningssystem påbörjats och insatser görs för en övergång till en objektorienterad information och nya lagringsmiljöer för den grundläggande informationen för att möta användarnas krav på tillhandahållande. Kostnaderna för förvaltning och tillhandahållande förväntas ta i anspråk en förhållandevis större andel av anslaget än tidigare.

Fr.o.m. 2004 överförs 2 miljoner kronor till anslaget 31:7 *Statens geotekniska institut* för samordningsarbetet med stranderosion.

Regeringen föreslår att 339 812 000 kronor anvisas under anslaget 31:8 *Lantmäteriverket* under 2004. För 2005 beräknas anslaget till 347 666 000 kronor och för 2006 till 353 284 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.28 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:8 Lantmäteriverket

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	428 028	428 028	428 028
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	13 784	23 995	31 300
Beslut	-100 000	-102 311	-103 965
Överföring till/från andra anslag	-2 000	-2 046	-2 079
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	339 812	347 666	353 284

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.9 31:9 Statens va-nämnd

Tabell 4.29 Anslagsutveckling för 31:9 Statens va-nämnd

Tusental kronor			
			Anslags- sparande
2002	Utfall	5 904	289
2003	Anslag	7 422	Utgifts- prognos 6 646
2004	Förslag	6 737	
2005	Beräknat	6 892 ¹	
2006	Beräknat	7 002 ¹	

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 6 737 tkr i 2004 års prislivå.

³ Motsvarar 6 737 tkr i 2004 års prislivå.

Statens va-nämnd är specialforum för tvistemål enligt lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar samt lagen (1981:1354) om allmänna värmesystem. Nämndens avgörande har samma verkan som domstols dom. Jurisdiktionsområdet omfattar hela Sverige. Utöver den rent beslutande verksamheten lämnar nämnden yttranden i va-frågor m.m. till domstolar, Statens energimyndighet och länsstyrelser.

Regeringens överväganden

Omfattningen av nämndens verksamhet väntas bli i stort sett oförändrad åtminstone t.o.m. 2005. Utredningen om översyn av valagstiftningen, pågår fram till juni 2004.

Regeringen föreslår att 6 737 000 kronor anvisas under anslaget 31:9 *Statens va-nämnd* under 2004. För 2005 beräknas anslaget till 6 892 000 kronor och för 2006 till 7 002 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.30 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:9 Statens va-nämnd

<i>Tusental kronor</i>			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	6 422	6 422	6 422
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	209	362	470
Beslut	106	108	110
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	6 737	6 892	7 002

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.10 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Tabell 4.31 Anslagsutveckling för 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2002		14 700		60 321
2003	Anslag	70 000 ¹	Utgifts-prognos	68 250
2004	Förslag	25 000		
2005	Beräknat	25 000		
2006	Beräknat	25 000		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Enligt förslagen i budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1, bet. 2002/03:BoU1, rskr. 2002/03:66) drogs merparten av anslaget in och förordningen (2000:1389) om statligt investeringsbidrag som främjar ekologisk hållbarhet vid byggande upphörde att gälla från den 6 november 2002.

Anslaget finansierar fortsättningsvis stöd till pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främja en hållbar utveckling, vilket innefattar resurs- och kostnadseffektivitet under byggnaders livslängd samt kostnaderna för administration av Byggekostnadsforums verksamhet. Regeringen ser det som angeläget att få underlag och erfarenhet från pilotprojekten om resurs- och kostnadseffektivitet under byggnadens hela livslängd. Pilotprojekt och demonstrationslösningar som kommer fram via Bygga-bo överenskommelsen och som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främjar en hållbar utveckling av bebyggelsen har möjlighet att ansöka om medel i de delar av projektet som överensstämmer med syftet för bidraget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 25 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:10 *Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet* under 2004. För 2005 och 2006 beräknas anslaget till 25 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.32 Tabell Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	70 000	70 000	70 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-45 000	-45 000	-45 000
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	25 000	25 000	25 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.8.11 31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Tabell 4.33 Anslagsutveckling för 31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2002		40 700		59 298
2003	Anslag	600 000 ¹	Utgifts-prognos	385 000
2004	Förslag	600 000		
2005	Beräknat	600 000		
2006	Beräknat	600 000		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Investeringsbidraget lämnas för byggande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Bostäderna skall vara avsedda för permanent bruk och självständigt boende som är garanterat genom hyresavtal av normalt slag. Bostäderna får inte vara avsedda för viss kategori av boende. Bostäderna kan inrymmas i såväl småhus som flerbostadshus. Endast projekt som påbörjas under tiden den 17 april 2001 – 31 december 2006 kan beviljas investeringsbidrag.

Syftet med stödet är att uppnå en ökad produktion av främst små och medelstora lägenheter som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper. För de projekt som erhåller den nya investeringsstimulansen reduceras investeringsbidraget till 40 procent.

Anslaget skall under 2004 och framöver i enlighet med förslagen i propositionen Åtgärder för att främja byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder (prop. 2002/03:98) användas såväl för nybyggnad som för

ombyggnad av sådan byggnad som tidigare till övervägande del använts för annat ändamål än bostäder.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 600 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:11 *Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder* under 2004. För 2005 respektive 2006 beräknas anslaget till 600 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.34 Tabell Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 31:11 *Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder*

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	600 000	600 000	600 000
Förändring till följd av:			
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	600 000	600 000	600 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 4.35 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2002	Prognos 2003	Budget 2004	Beräknat 2005	Beräknat 2006
Utestående åtaganden vid årets början	164 353	506 836	575 000	-	-
Nya åtaganden	342 483	408 866	550 000	-	-
Infriade åtaganden*	0	340 702	450 000	550 000	125 000
Utestående åtaganden vid årets slut	506 836	575 000	675 000	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	2 400 000	1 800 000	1 700 000	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2004 för anslaget 31:11 *Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder* ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 800 000 000 kronor under 2005 och på högst 900 000 000 kronor 2006 och senare.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade den 14 juni 2001 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist (prop. 2000/01:100 utg. omr. 18; bet. 2000/01:FiU27, rskr. 2000/01:279). Riksdagen beslutade den 13 juni 2002 att utöka bidraget med 1 200 000 000 kronor och förlänga tidsramen till 2006 (prop. 2001/02:100, bet. 2001/02:FiU21, rskr. 2001/02:326).

4.8.12 31:12 Statens bostadsnämnd

Tabell 4.36 Anslagsutveckling för 31:12 Statens bostadsnämnd

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	Utfall	1 580		8 416
2003	Anslag	9 930 ¹		6 752
2004	Förslag	7 919		
2005	Beräknat	8 099 ²		
2006	Beräknat	8 226 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 7 919 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 919 tkr i 2004 års prisnivå.

Statens bostadsnämnd inrättades den 1 augusti 2002. Nämnden, som har ett verksamhetsperspektiv fram till 2010, har till uppgift att ge statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 919 000 kronor anvisas under anslaget 31:12 *Statens bostadsnämnd* under 2004. För 2005 beräknas anslaget till 8 099 000 kronor och för 2006 beräknas anslaget till 8 226 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.37 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:12 Statens bostadsnämnd

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	9 930	9 930	9 930
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	351	585	750
Beslut	138	141	143
Överföring till/från andra anslag	- 2 500	- 2 500	- 2 500
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	7 919	8 099	8 226

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.13 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Tabell 4.38 Anslagsutveckling för 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	Utfall	- 1 170		241 168
2003	Anslag	30 000 ¹		99 250
2004	Förslag	152 500		
2005	Beräknat	152 500		
2006	Beräknat	152 500		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

De utgifter som belastar anslaget avser stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Ansökningar om stöd hanteras av Statens bostadsnämnd. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Statens bostadsnämnd har ett verksamhetsperspektiv fram till 2010. Regeringens tidigare bedömning att myndigheten sammanlagt skall få disponera 3 000 000 000 kronor kvarstår.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 152 500 kronor anvisas under anslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* under 2004. För 2005 och 2006 beräknas anslaget till 152 500 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 4.39 Tabell Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	30 000	30 000	30 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	120 000	120 000	120 000
Överföring till/från andra anslag	2 500	2 500	2 500
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	152 500	152 500	152 500

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2004, för ramanslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2004.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att det är viktigt att Statens bostadsnämnd kan bedriva sitt arbete långsiktigt och med möjlighet att ingå avtal som sträcker sig längre än innevarande budgetår. Ett bemyndigande begärs därför att under 2004 för anslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* få göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2004. Regeringen begärde motsvarande bemyndigande för 2003 i 2003 års ekonomiska vårproposition.

Tabell 4.40 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2002	Prognos 2003	Budget 2004	Beräknat 2005	Beräknat 2006
Utestående åtaganden vid årets början		0	25 000	50 000	
Nya åtaganden		25 000	50 000		
Infriade åtaganden*		0	25 000	50 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	0	25 000	50 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam		150 000	150 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser

5 Politikområde Regional samhällsorganisation

5.1 Omfattning

Politikområdet Regional samhällsorganisation avser den samordnade länsförvaltningen och olika former för ändrad ansvarsfördelning mellan stat och kommun. Politikområdet omfattar därmed anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* och anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.*

Den samordnade länsförvaltningen med de 21 länsstyrelserna hade 2002 en total omslutning på närmare 3,1 miljarder kronor. Härav finansierades ca 64 procent inom ramen för politikområdet genom anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* Andra finansieringskällor var övriga anslag, bidrag och avgiftsintäkter.

I Skåne och Västra Götalands län pågår försöksverksamheter avseende den regionala samhällsorganisationen i enlighet med lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Försöket innebär en ny ansvarsfördelning på regional nivå mellan stat och kommun. Huvudsyftet är att utveckla former för en fördjupad demokratisk förankring av det regionala utvecklingsansvaret.

På Gotland pågår även en försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning i enlighet med lagen (1997:1144) om försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län som innebär att länsarbetsnämndens och skogsvårdsstyrelsens verksamhet har inordnats i länsstyrelsen.

Det finns möjlighet att i samtliga län bilda kommunala samverkansorgan i form av kommunalförbund. Ett sådant samverkansorgan kan överta vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelsen, under förutsättning att samtliga kommuner är medlemmar i kommunalförbundet. Även landstinget kan vara medlem, men detta är inget krav. De uppgifter som överförs finansieras av anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.* För närvarande finns kommunala samverkansorgan i sju län: Blekinge, Dalarnas, Gotlands, Hallands, Kalmar, Uppsala och Östergötlands län. En ansökan om att ett kommunalt samverkansorgan, från länsstyrelsen, skall få överta vissa regionala utvecklingsfrågor från 2004 har inkommit till regeringen ifrån Regionförbundet Sörmland.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Regional samhällsorganisation

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
32:1 Länsstyrelserna m.m.	1 960,5	2 060,7	2 023,5	2 138,5	2 189,1	2 226,2
32:2 Kommunala samverkansorgan	25,3	25,3	24,7	34,9	34,9	34,9
Totalt för politikområde Regional samhällsorganisation	1 985,8	2 086,0	2 048,2	2 173,4	2 224,0	2 261,1

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

5.3 Mål

Målet för politikområdet Regional samhällsorganisation är att länen skall utvecklas på ett sådant sätt att de nationella målen får genomslag samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar.

5.4 Politikens inriktning

Samtliga 21 län skall utvecklas så att de mål som anges i den nationella politiken fullföljs oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan stat och kommun. Samtidigt skall hänsyn tas till de mål för den regionala utvecklingen som regionala och lokala företrädare har ställt upp.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna verkar utifrån den grundläggande uppgiften att vara statens regionala företrädare och samordnare i de frågor som statsmakterna lagt på länsstyrelserna. I länsstyrelsernas roll ingår att agera utifrån ett statligt helhetsperspektiv och därigenom bidra till att nationella intressen får genomslag på regional nivå. Även för många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna uppgifter avseende samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering. Länsstyrelserna har också omfattande allmänna förvaltningsuppgifter.

5.5 Insatser

5.5.1 Insatser inom politikområdet

Länsstyrelseutredningen

Regeringen tillkallade i augusti 2002 en särskild utredare med uppdrag att se över styrningen av länsstyrelsernas verksamhet (dir. 2002:114).

I direktiven framhålls att utredaren därvid skall bedöma om nuvarande styrsystem och fördelning av ansvaret för styrningen ger tillräckliga förutsättningar för en effektiv verksamhet. Utredarens uppgift omfattar också en prövning av fördelningen av ramanslaget för länsstyrelsernas förvaltningskostnader mellan länsstyrelserna. Dessutom skall möjligheterna till en utvecklad samordning och samverkan mellan länsstyrelserna ses över.

Uppdraget skall redovisas senast den 16 februari 2004.

Nya styrelser

I län med kommunala samverkansorgan eller försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning har länsstyrelsernas styrelser nio ledamöter, inklusive landshövdingen. Övriga länsstyrelser har tretton ledamöter, inklusive landshövdingen. Därigenom möjliggörs en bred kommunalpolitisk representation. I enlighet med regeringens proposition Regional samverkan och statlig länsförvaltning (prop. 2001/02:7) tydliggjordes fr.o.m. 2003 läns-

styrelsernas statliga uppdrag genom att samtliga länsstyrelser fått styrelser som utses av regeringen och inte som tidigare, av landstingen.

Utvärdering av försöksverksamheten med ändrad ansvarsfördelning

I Skåne och Västra Götalands län pågår försöksverksamhet avseende den regionala samhällsorganisationen. Verksamheten innebär en ändrad ansvarsfördelning på regional nivå mellan stat och kommun. Huvudsyftet är att pröva former för en fördjupad demokratisk förankring av ansvaret för den regionala utvecklingen. Riksdagen har beslutat (bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138) att försöksverksamheten, med förlängd giltighet av lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning, skall fortsätta t.o.m. 2006 i samma form som hittills. Motivet är att det behövs ytterligare tid för att vinna erfarenheter av en direktvald regional nivå med regionalt utvecklingsansvar. Enligt riksdagens beslut skall verksamheten bli föremål för utvärdering. Regeringen förbereder ett sådant uppdrag.

Försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning på Gotland

Försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning på Gotland fortsätter till och med 2006. Försöksverksamheten innebär att länsarbetsnämndens och skogsvårdsstyrelsens arbetsuppgifter sedan 1998 ingår i den verksamhet som länsstyrelsen ansvarar för. Länsstyrelsen har i regleringsbrevet för 2003 fått i uppdrag att med anledning av försöksverksamheten med samordnad statlig länsförvaltning, redovisa initiativ och insatser i verksamheten som varit ett resultat av sådana sektorsövergripande bedömningar som försöksverksamheten möjliggjort. En utvärdering av försöket kommer därefter att beredas.

5.5.2 Insatser utanför politikområdet

Länsstyrelserna har uppgifter inom drygt 20 av de 48 politikområdena. Detta innebär att beslut och insatser inom olika politikområden ofta får konsekvenser för länsstyrelsernas verksamhet. Flera utredningar och framlagda propositioner har behandlat roller och ansvarsfördelning mellan olika statliga aktörer eller mellan staten

och kommunerna. Bland andra kan nämnas utredningen om svensk vattenadministration (SOU 2002:105).

5.6 Resultatbedömning

Även för 2002 har länsstyrelserna rapporterat om ett ekonomiskt ansträngt läge. Samtidigt arbetar länsstyrelserna med att på olika sätt skapa högre effektivitet och service genom förbättrade rutiner, ökad samordning mellan länsstyrelser och ökad tillgänglighet av länsstyrelsernas tjänster.

Av bl.a. länsstyrelsernas årsredovisningar, miljöledningsredovisningar samt redovisningar till följd av kompetensförsörjningsuppdraget framgår att länsstyrelserna bedrivit sin verksamhet på ett i huvudsak tillfredsställande sätt och med gott resultat, men visar samtidigt, liksom tidigare år, att det finns skillnader mellan länsstyrelserna och/eller mellan de olika sakområdena. Ett utvecklingsarbete pågår för att förbättra uppföljningen och möjligheterna till jämförelser, med syfte att nå en jämnare måluppfyllelse och högre grad av enhetlighet.

Länsstyrelserna bedriver verksamhet inom ett stort antal politikområden. Den närmare redovisningen och bedömningen av länsstyrelsernas och i förekommande fall de kommunala samverkansorganens resultat redovisas i budgetpropositionen under respektive utgifts- och politikområde.

- Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet
- Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar
- Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- Utgiftsområde 14 Arbetsliv
- Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
- Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
- Utgiftsområde 19 Regional utveckling
- Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård
- Utgiftsområde 22 Kommunikationer
- Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar
- Utgiftsområde 24 Näringsliv

5.6.1 Resultat

Resultaten 2002 för politikområdet Regional samhällsorganisation redovisas i följande teman.

- sektorsövergripande arbete och samordning
- ärendehandläggning
- tillsyn

Avslutningsvis redovisas också utvecklingsinsatser samt uppgifter om personal, kompetensförsörjning och ekonomi för 2002.

Sektorsövergripande arbete och samordning

Det sektorsövergripande arbetet blir av allt större betydelse för att kunna jämka samman olika nationella mål och skilda intressen på regional nivå. Som ett led i att uppnå samhälls-ekonomiska, långsiktiga lösningar arbetar länsstyrelserna med utveckling av det sektorsövergripande arbetet och samordning av insatser. Länsstyrelserna anser att ett sektorsövergripande arbetssätt överlag ger ett positivt bidrag till verksamhetens resultat, men att det ofta är krävande.

Regeringens mål är att sektorsövergripande perspektiv och lösningar skall lyftas fram och prioriteras för all den verksamhet länsstyrelserna bedriver såväl internt som externt. För 2002 skulle särskilt arbetet med miljö kvalitetsmål och jämställdhet redovisas.

Arbetet med miljö kvalitetsmålen

Internt har arbetet med miljö kvalitetsmålen bedrivits på många olika sätt, t.ex. genom utbildning eller genom att särskilt ansvariga har utpekats för att se till att miljö kvalitetsmålen beaktas inom länsstyrelsens alla verksamhetsområden.

Det externa arbetet har främst handlat om att remittera de regionala miljö kvalitetsmålen. De flesta länsstyrelser beskriver hur de på bred front försöker att involvera flera olika parter, till exempel de statliga myndigheternas representanter i länet, kommuner och näringslivet i arbetet. Flera länsstyrelser har dock haft svårt att involvera parter från det lokala näringslivet. Regeringen anser att detta måste ske i större utsträckning än vad som hittills varit fallet.

Jämställdhetsarbetet

Beskrivningarna av hur länsstyrelserna beaktat jämställdheten i det sektorsövergripande arbetet varierar stort. Vissa har angett att jämställdhetsperspektivet integrerats i de olika saksområdena, medan andra har pekat på specifika insatser. Skillnader i redovisning medför svårigheter att jämföra länsstyrelsernas arbete, men behöver dock nödvändigtvis inte betyda skillnader i faktiskt arbete eller resultat.

Under året har en utvärdering genomförts av länsstyrelsernas jämställdhetsarbete 1998–2002. Den visar bl.a. på ett samband mellan resurser och resultat. Utvärderingen kommer att ligga till grund för en diskussion om länsstyrelsens framtida jämställdhetsarbete.

Övrigt sektorsövergripande arbete

Länsstyrelserna bedriver också ett mycket omfattande sektorsövergripande arbete internt och samverkar såväl lokalt som regionalt med olika aktörer, men även med andra länsstyrelser och centrala myndigheter.

I sina årsredovisningar för 2002 lyfter flera länsstyrelser fram samarbetet mellan naturvård och kulturmiljö som underlättas genom att de långsiktiga målen för båda områdena styrs av de nationella miljö kvalitetsmålen. Inom det civila försvaret och krisberedskapsområdet sker samverkan med externa aktörer, framför allt kommunerna. I arbetet med regionala tillväxtavtal/-program och i det regionala utvecklingsarbetet i övrigt finns också ett omfattande samarbete med såväl interna som externa aktörer.

Ärendehandläggning

Drygt 780 000 ärenden inkom till länsstyrelserna under året, vilket i stort motsvarade antalet under 2001. Antalet avgjorda ärenden uppgick till ungefär 840 000 (inklusive ingående balans). Föregående år avgjordes totalt 730 000 ärenden, vilket innebär att den totala utgående ärendebalansen minskat. Variationen mellan länsstyrelserna är dock stor, vilket delvis återspeglar de regionala olikheterna. Huvuddelen (16) av länsstyrelserna har dock avgjort fler ärenden under 2002 än under 2001.

Områdena lantbruk (främst hantering av EU:s jordbruksstöd) och kommunikationer

(bl.a. körkorts- och yrkestrafiktillstånd) dominerar ärendestatistiken med nära tre fjärdedelar av samtliga avgjorda ärenden under 2002. Lantbruksärendena omfattar nära 334 000 ärenden och kommunikationsärendena drygt 300 000 ärenden.

Tillsyn

Länsstyrelserna utövar tillsyn över verksamhet för vilka kommunerna har ett ansvar, t.ex. äldreomsorg, miljö- och hälsoskydd samt socialtjänst, men också över andra aktörer t.ex. inom näringslivet. Tillsynen är därmed ett viktigt instrument för att uppnå de nationella målen och se till att statsmakternas beslut fullföljs och upprätthålls inom dessa områden.

Länsstyrelsernas tillsynsuppgifter har ökat inom olika politikområden. Exempel på detta är tillsynsuppgifter till följd av miljöbalkens införande och beslutet om äldreskyddsombud. Länsstyrelsernas tillsyn är också temat för en av Finansdepartementet anordnad länsstyrelsegemensam konferens hösten 2003.

Utvecklingsinsatser

Länsstyrelserna har arbetat vidare med IT som en viktig del i verksamhetsutvecklingen. Länsstyrelserna samverkar bl.a. kring frågor som rör genomförandet av 24-timmarsmyndigheten.

Försöksverksamhet med servicedialoger

Regeringen gav i januari 2001 ett antal myndigheter, bl.a. länsstyrelserna i Jönköpings, Skåne, Västra Götalands samt Dalarnas län, i uppdrag att delta i en tvåårig försöksverksamhet med servicedialoger och serviceåtaganden. Syftet var att utveckla myndigheters service samt öka medborgares och företags insyn och delaktighet i förvaltningens arbete.

Försöket har utvärderats av Statskontoret. Utvärderingen (2003:3) pekar på att arbetet med servicedialoger och serviceåtaganden har uppskattats av såväl brukarna som av myndigheterna. Serviceåtagandena har tydliggjort vad brukarna kan förvänta sig av myndigheten. Enligt myndigheterna har arbetet med servicedialoger och serviceåtaganden varit ett handfast sätt att omsätta målen om ökad medborgarorientering i praktisk handling.

Yrkestrafiktillstånd via Internet – ett steg mot 24-timmarsmyndigheten

I samverkan med Riksskatteverket, Svenska Kommunförbundet, Vägverket, Rikspolisstyrelsen, Patent- och registreringsverket och Statskontoret bedrivs ett pilotprojekt hos Länsstyrelsen i Stockholms län under 2002 och 2003 i syfte att minska handläggningstiden och minimera den sökandes myndighetskontakter vid ansökan om yrkestrafiktillstånd. Genom nya lösningar skall myndigheterna samverka och använda en utvecklad teknik för ärendehantering. Projektet innebär att de ca 3 000 företag och personer som årligen söker yrkestrafiktillstånd i Stockholms län därmed får en förenklad och avsevärt snabbare ansökningsprocess via Internet.

EU-stödsansökningar via Internet

Internettjänsten SAM Internet, som gör det enklare för lantbrukare att ansöka om EU-stöd, är tidsbesparande samt tillgänglig sju dagar i veckan. Nästan var tredje bidragsansökan skickades in elektroniskt under 2002 vilket innebar en kraftig ökning jämfört med föregående år. En undersökning gjord av Jordbruksverket och Lantbrukarnas Riksförbund visar att lantbrukarna ser mycket positivt på SAM Internet.

Geografiska informationssystem

Länsstyrelserna fick 1999 regeringens uppdrag att genom utbildning stimulera användningen av geografiska informationssystem (GIS) hos länsstyrelser och kommuner. I regleringsbrevet för 2001 fick länsstyrelserna i uppdrag att fullfölja utbildningssatsningen.

Uppdraget har genomförts i samverkan med Lantmäteriverket, Svenska Kommunförbundet, Boverket och de regionala GIS-föreningarna. Sammantaget har fram t.o.m. 2002 ca 15 700 deltagare utbildats. Under 2003 förväntas ytterligare ca 2 200 ha genomgått utbildningen. Uppläggnings-, utbildningsmaterialet och genomförandet har fått goda omdömen från både arrangörer och deltagare. Projektet har också tilldelats Kartografiska sällskapets Innovationspris. Projektet har resulterat i att användningen av GIS har ökat i många kommuner.

Personal och kompetensförsörjning

Vid utgången av 2002 var sammanlagt drygt 5 100 personer anställda vid länsstyrelserna. Jämfört med föregående år är det en ökning med ca 100 personer, beroende på ökade uppgifter främst inom miljöområdet.

Av de totala verksamhetskostnaderna utgör personalkostnader den största andelen med ca 65 procent, vilket är oförändrat jämfört med året innan.

Viktiga frågor att lösa inom personalområdet är bl.a. åldersstrukturen och kommande stora pensionsavgångar. Allt fler länsstyrelser arbetar därför strategiskt med kompetensförsörjningsfrågorna. Kompetensanalyser, kompetensinventeringar och individuella kompetensplaner blir allt vanligare.

Vidare har också frågan om länsstyrelserna som en attraktiv arbetsplats diskuterats, bland annat i det länsstyrelsegemensamma De ungas råd. Frågan om hur en attraktiv arbetsplats skapas är också temat för en av Finansdepartementet anordnad länsstyrelsegemensam konferens hösten 2003.

EA-värderingar

I Ekonomistyrningsverkets ekonomiadministrativa värdering av statliga myndigheter avseende 2002 har fem länsstyrelser fått omdömet ”Fullt tillfredsställande” och 16 länsstyrelser omdömet ”Tillfredsställande”.

Ekonomi

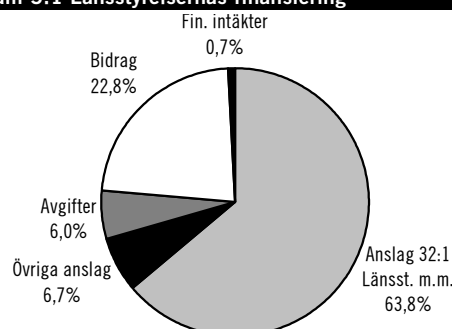
Länsstyrelsernas totala verksamhetskostnader för 2002 uppgick till 3 085 miljoner kronor och verksamhetens intäkter till 3 070 miljoner kronor, vilket innebar att anslagssparandet minskade.

Därutöver har länsstyrelserna inlevererat 1 677 miljoner kronor till statskassan avseende avgifter m.m. som inbetalats till länsstyrelserna. Avgifterna avser bl.a. ansökningsavgifter, miljöskyddsavgifter och vissa EU-bidrag.

Länsstyrelserna administrerar även bidrag av olika slag, bl.a. lönegarantier. Under 2002 har länsstyrelserna administrerat utbetalningar av bidrag om totalt 5 278 miljoner kronor.

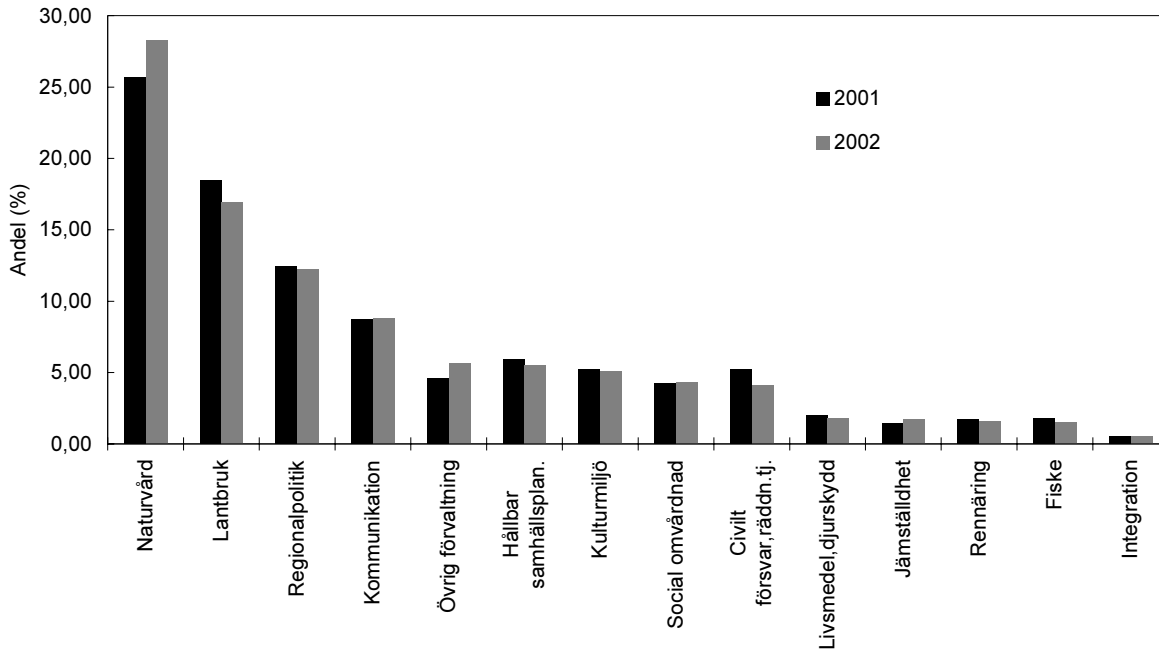
Verksamheten finansierades till ungefär två tredjedelar av anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* Andra finansieringskällor var övriga anslag, bidrag och avgiftsintäkter. Länsstyrelsernas olika finansieringskällor för 2002 framgår av diagram 5.1.

Diagram 5.1 Länsstyrelsernas finansiering

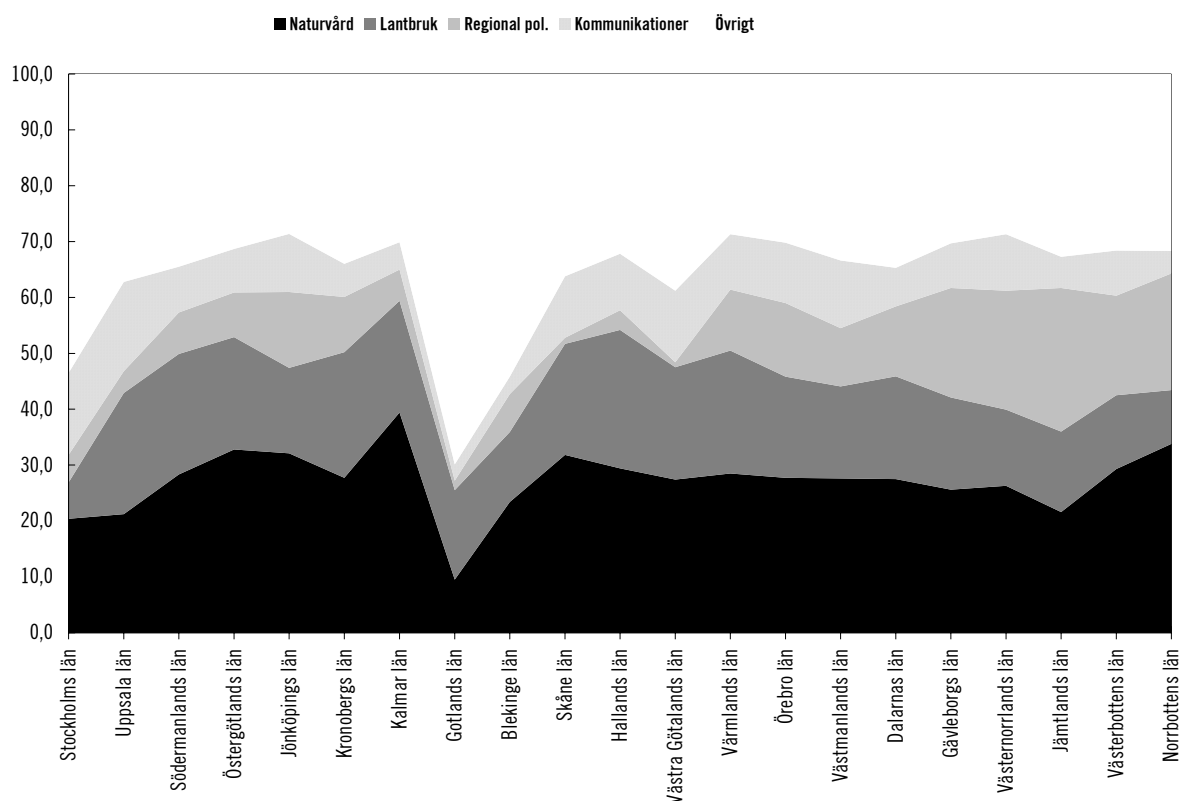
I likhet med 2001 representerar sakområdena Naturvård och miljöskydd, Lantbruk samt Regional utvecklingspolitik och konkurrens ca 60 procent av länsstyrelsernas totala verksamhetskostnader. Naturvård och miljöskydd svarar för den största procentuella andelsökningen jämfört med 2001, vilket framgår av diagram 5.2. Orsaken var den anslagsökning som skedde med anledning av förslag i budgetpropositionen för 2002 för bl.a. miljömålsarbete.

Diagram 5.2 Totala kostnaders fördelning 2001–2002

Utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar dominerar sakområdena Naturvård och miljöskydd hos 18 länsstyrelser. Lantbruk samt Regional utvecklingspolitik och konkurrens dominerar hos vardera en länsstyrelse. Länsstyrelsen i Gotlands län avviker från övriga länsstyrelser då länsarbetsnämnden

och skogsvårdsstyrelsen inordnats i länsstyrelsens organisation, vilket påverkar sakområdenas procentuella fördelning av de totala kostnaderna jämfört med övriga länsstyrelser. I diagram 5.3 framgår de fyra största sakområdenas procentuella andelar hos respektive länsstyrelse 2002.

Diagram 5.3 Sakfrågornas andelar av de totala kostnaderna 2002

5.6.2 Analys och slutsatser

För att länsstyrelserna skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt inom ramen för tilldelade medel krävs fortsatt utveckling och effektivisering av verksamheten. Regeringen vill i det sammanhanget lyfta fram möjligheterna till fortsatt och vidareutvecklad samverkan samt gemensamt resursutnyttjande mellan länen. Detta kommer att belysas i den tidigare nämnda översynen av styrningen av länsstyrelsernas verksamhet. Regeringen vill dessutom att de jämförelser som görs med bl.a. nyckeltal vidareutvecklas.

5.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har i allt väsentligt funnit länsstyrelsernas årsredovisningar rättvisande.

I årsredovisningen för staten (skr. 2002/03:101) redovisas Riksrevisionsverkets granskning av länsstyrelsernas konkurrensbefrämjande arbete (RRV 2002:24), tillsyn av

behandlingshem för barn- och ungdomar (RRV 2002:6) samt staten i samverkan – myndigheternas roll i de regionala tillväxtavtalen (RRV 2002:23).

5.8 Budgetförslag

5.8.1 32:1 Länsstyrelserna m.m.

Tabell 5.2 Anslagsutveckling för 32:1 Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor

År	Slags	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	Utfall	1 960 465	29 578	
2003	Anslag	2 060 666 ¹		2 023 496
2004	Förslag	2 138 467		
2005	Beräknat	2 189 063 ²		
2006	Beräknat	2 226 187 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 2 138 465 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 138 467 tkr i 2004 års prisnivå.

Länsstyrelsen verkar utifrån den grundläggande uppgiften att vara statens regionala företrädare och samordnare i de frågor som statsmakterna

lagt på länsstyrelsen. I länsstyrelsens roll ingår att agera utifrån ett statligt helhetsperspektiv och därigenom bidra till att nationella intressen får genomslag på regional nivå. Även för många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna uppgifter avseende samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering. Länsstyrelserna har också omfattande allmänna förvaltningsuppgifter. Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* avser medel för länsstyrelsernas verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.3 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2002	1 678 360			2 210
Prognos 2003	1 901 015	68 405	68 000	405
Budget 2004	1 888 881	69 205	68 803	402

De avgiftsintäkter som redovisas mot inkomsttitel och som länsstyrelserna inte får disponera utgörs bl.a. av ansökningsavgifter, miljöskyddsavgifter, avgifter för registrering och tillsyn av stiftelser samt vissa EU-bidrag. De avgifter som får disponeras utgörs bl.a. av avgifter för tillsyn av pantbanker samt avgifter för vissa körkortsärenden.

Regeringens överväganden

Bildande av kommunala samverkansorgan

I enlighet med lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen kan kommunala samverkansorgan ta över vissa uppgifter från länsstyrelserna fr.o.m. den 1 januari 2003. När ett samverkansorgan bildas för att ta över dessa uppgifter skall en anmälan göras om detta till regeringen, som sedan beslutar om från vilken dag som uppgiftsöverföringen enligt lagen skall gälla. För att möjliggöra en användning av medel på anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* för kommunala samverkansorgan som övertar vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna fr.o.m. 2004 krävs att medel under detta anslag får användas för finansiering av vissa kostnader för de arbetsuppgifter som sådana organ övertar

från länsstyrelserna enligt nämnda lag. Detta gäller även kostnader som kan hänföras till arbetet med att utarbeta, samordna och driva arbetet med genomförande av regionala tillväxtprogram.

Länsstyrelsen skall, i samråd med det kommunala samverkansorganet (kommunalförbundet), beräkna – och till regeringen redovisa – hur många årsarbetskrafter som kan hänföras till uppgiftsöverföringen. Regeringen kommer därefter att, utifrån en schablonersättning per årsarbetskraft, besluta om de anslagsmedel som skall användas på anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till de kommunala samverkansorganen. En ansökan om att ett kommunalt samverkansorgan skall få överta vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna från 2004 har, under 2003, inkommit till regeringen från Regionförbundet Sörmland.

Beredning av ansökningar om bidrag avseende målen 1 och 2

I enlighet med lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen ligger ansvaret för beredning av ansökningar om bidrag från EG:s strukturfonder avseende målen 1 och 2 på kommunala samverkansorgan i de län där dessa bildas. Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2003 att samverkansorganen kan överta denna uppgift från länsstyrelserna tidigast från den 1 januari 2004. Frågan har beretts med EG-kommissionen som har accepterat att samverkansorganen kan ta över beredningsuppgiften från den 1 januari 2004.

I sju län – Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands samt Dalarnas län – finns kommunala samverkansorgan som övertagit vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna. En ansökan om att ett kommunalt samverkansorgan skall få överta motsvarande frågor från 2004 har också inkommit från Regionförbundet Sörmland. I de av dessa län där det är aktuellt att från och med 2004 överföra ansvaret för att ta emot och bereda ansökningar om bidrag från EG:s strukturfonder för mål 1 och mål 2 skall en överenskommelse om resursöverföringen mellan berörd länsstyrelse och berört samverkansorgan inlämnas till regeringen senast den 15 oktober 2003. Regeringen kommer därefter att, utifrån en schablonersättning per årsarbetskraft, besluta om de anslagsmedel som skall användas av

anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till de kommunala samverkansorganen.

Stiftelserevisorer

Riksrevisionsverket (RRV) hade tidigare enligt stiftelseförordningen (1995:1280) i uppdrag att utse och entlediga revisorer i stiftelser med anknytning till statliga myndigheter. RRV upphörde vid halvårsskiftet 2003. Regeringen har därför från den 1 juli 2003 givit motsvarande uppdrag till Länsstyrelsen i Stockholms län. Förordningsändringen innebär också att dessa stiftelser skall betala en tillsynsavgift. Länsstyrelsen i Stockholms län föreslås därför tillföras 100 000 kronor från 2004.

Förvaltnings- och utbetalande myndigheter

Länsstyrelserna i Örebro och Västerbottens län har utsetts till förvaltnings- och utbetalande myndigheter för gemenskapsinitiativprogrammen Urban och Interreg IIIB Norra Periferin. Regeringen bedömer att de två myndigheterna behöver tillföras 250 000 kronor var för att kunna administrera dessa två program. Delar av administrationskostnaderna finansieras av EG:s strukturfonder. Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* föreslås därför ökas med 500 000 kronor. Finansieringen föreslås ske genom minskning med motsvarande belopp av det under utgiftsområde 19 Regional utveckling uppförda anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder*.

Områdesskydd, vård och förvaltning samt Natura 2000

Regeringen föreslår att 10 miljoner kronor tillförs anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* i syfte att stärka länsstyrelsernas arbete med områdesskydd, vård och förvaltning av redan skyddade områden samt med att genomföra nätverket Natura 2000.

Kommunala samverkansorgan

De anslagsmedel, 9,6 miljoner kronor, som för 2003 avser kommunala samverkansorgan föreslås överföras från anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.*

Förebyggande av jaktbrott

I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (2000/01:57) föreslog regeringen att berörda länsstyrelser skall få resurser för sitt arbete med att förebygga jaktbrott. För 2002 och 2003 erhåller dessa länsstyrelser medel från anslag inom utgiftsområde 23, och i enlighet med budgetpropositionen för 2002, föreslås från 2004 anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* tillföras 1 miljon kronor från det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald*.

Avfallsdeponier

För att i svensk lagstiftning genomföra direktiv 1999/31/EG om deponering av avfall har regeringen beslutat om förordningen (2001:512) om deponering av avfall. För länsstyrelsernas arbete med hantering av omställningsplaner och prövning av dispens från förbud att deponera utsorterat brännbart avfall överfördes, i budgetpropositionen för 2002, 3,75 miljoner kronor från det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 34:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* till anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* under åren 2002 och 2003. Dessa medel upphör att överföras från 2004.

Övrigt

Länsstyrelserna disponerar medel för administration m.m. inom utgiftsområdena 6 och 20.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 32:1 Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	2 060 166	2 060 166	2 060 166
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	71 553	122 149	159 273
Beslut			
Stiftelse revisorer	100	100	100
Riksrevisionen	8 506	8 506	8 506
Förvaltningsmyndigheter	500	500	500
Urban m.m.			
Områdesskydd m.m.	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Till Riksarkivet för arkivkostnader ³	-8	-8	-8
Kommunala samverkansorgan	-9 600	-9 600	-9 600
Övrigt			
Förebyggande av jaktbrott	1 000	1 000	1 000
Avfallsdeponier	-3 750	-3 750	-3 750
Förslag/beräknat anslag	2 138 467	2 189 063	2 226 187

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Avser Länsstyrelsen i Uppsala län

För riksdagens kännedom redovisas den beräknade fördelning som regeringen avser att besluta, om riksdagen godkänner medelsberäkningen för anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*

Tabell 5.5 Ramanslagets fördelning på anslagsposter

Tusental kronor

Länsstyrelsen i		
Stockholms län		230 614
Uppsala län		69 122
Södermanlands län		69 642
Östergötlands län		92 252
Jönköpings län		85 477
Kronobergs län		66 785
Kalmar län		70 458
Gotlands län		45 509
Blekinge län		57 283
Skåne län		197 581
Hallands län		68 148
Västra Götalands län		269 071
Värmlands län		86 773
Örebro län		80 759
Västmanlands län		72 465
Dalarnas län		86 710
Gävleborgs län		85 668
Västernorrlands län		93 754
Jämtlands län		80 681
Västerbottens län		97 520
Norrbottnens län		118 195
Utvecklingsinsatser m.m. ¹		14 000
Summa		2 138 467

¹ Under utvecklingsinsatser m.m. ingår medel för jaktbrott och områdesskydd, vård och förvaltning samt Natura 2000

5.8.2 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.

Tabell 5.6 Anslagsutveckling för 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.

Tusental kronor

2002	Utfall	25 297	Anslags-sparande	0
2003	Anslag	25 297 ¹	Utgifts-prognos	24 665
2004	Förslag	34 897		
2005	Beräknat	34 897		
2006	Beräknat	34 897		

¹ Varav 0 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2003.

Anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.* avser medel för förvaltningskostnader hos Skåne läns landsting samt Västra Götalands läns landsting med anledning av den försöksverksamhet som regleras i lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Dessutom avser anslaget medel för förvaltningskostnader för kommunala samverkansorgan i Kalmar och Gotlands län. Medel avseende de kommunala samverkansorganen i Blekinge, Dalarnas, Hallands, Uppsala och Östergötlands län (9,6 miljoner kronor) föreslås från 2004 överföras från anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.*

Regeringens överväganden

Bildande av kommunala samverkansorgan

I enlighet med lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen kan kommunala samverkansorgan ta över vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna fr.o.m. den 1 januari 2003. När ett samverkansorgan bildas, för att ta över dessa uppgifter, skall en anmälan göras om detta till regeringen, som sedan beslutar om från vilken dag som uppgiftsöverföringen enligt lagen skall gälla. För att möjliggöra en användning av medel på anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* för kommunala samverkansorgan krävs att medel under anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* får användas för finansiering av vissa kostnader för de arbetsuppgifter som sådana organ övertar från länsstyrelserna enligt nämnda lag om samverkansorgan i länen.

Detta gäller även kostnader som kan hänföras till arbetet med att utarbeta, samordna och driva arbetet med genomförande av regionala tillväxtprogram.

Länsstyrelsen skall i samråd med det kommunala samverkansorganet (kommunalförbundet) beräkna – och till regeringen redovisa – hur många årsarbetskrafter som kan hänföras till uppgiftsöverföringen. Regeringen kommer därefter att, utifrån en schablonersättning per årsarbetskraft, besluta om de anslagsmedel som skall användas på anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till de kommunala samverkansorganen. En ansökan om att ett kommunalt samverkansorgan skall få överta vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna från 2004 har under 2003 inkommit till regeringen från Regionförbundet Sörmland.

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivå 2004–2006, för 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	25 297	25 297	25 297
Förändring till följd av:			
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	9 600	9 600	9 600
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	34 897	34 897	34 897

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusivt beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6 Politikområde Ekonomisk familjepolitik under utgiftsområde 18

6.1 Budgetförslag

6.1.1 Belopp som vid den slutliga avstämningen inte betalas ut eller betalas tillbaka

Regeringens förslag: När det slutliga bostadsbidraget bestäms skall belopp under 1 200 kronor inte betalas ut eller betalas tillbaka.

Skälen för regeringens förslag: Om bostadsbidraget vid den slutliga avstämningen bestäms till ett högre belopp än det som redan betalats preliminärt under bidragsåret, skall mellanskillnaden betalas till bidragstagaren. Om bostadsbidraget vid den slutliga avstämningen bestäms till ett lägre belopp än det som redan betalats under bidragsåret, skall bidragstagaren betala tillbaka mellanskillnaden. Belopp under 200 kronor, det s.k. förlåtandeintervallet, betalas i dag varken ut eller tillbaka. Regeringen föreslår att detta belopp höjs till 1 200 kronor. Förslaget innebär att belopp under 1 200 kronor inte betalas ut eller betalas tillbaka vid den slutliga avstämningen av bostadsbidraget. Detta innebär att vid den slutliga avstämningen av bostadsbidraget kommer betydligt färre bidragstagare bli föremål för tilläggsbelopp och återbetalningskrav. Förslaget kompletterar och överensstämmer med dagens avrundningsregel om 100 kronor för det preliminärt utbetalda månadsbeloppet och ger ca 40 procent färre ärenden vid den slutliga avstämningen, vilket innebär minskad administration.

Regeringens förslag, som är berett med RFV, föranleder ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag, se avsnitt 2.1.

Förslaget bidrar till finansieringen av höjningen av det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade*.

6.2 21:1 Bostadsbidrag

Tabell 6.1 Anslagsutveckling 21:1 Bostadsbidrag

Tusental kronor

2002	Utfall	3 717 477	Anslags-sparande	493 523
2003	Anslag	3 829 000 ¹	Utgifts-prognos	3 585 000
2004	Förslag	3 497 000		
2005	Beräknat	3 432 000		
2006	Beräknat	3 364 000		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Bostadsbidrag lämnas till barnfamiljer samt till ungdomar mellan 18 och 29 år utan barn. Bostadsbidraget ingår i politikområde Ekonomisk familjepolitik. Målet för politikområdet är att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn skall minska inom ramen för den generella välfärden. Bostadsbidraget syftar även till att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder.

Bostadsbidragets storlek bestäms av hushållets sammansättning, bostadskostnaden och den bidragsgrundande inkomsten. Utgifterna för bo-

stadsbidraget styrs i huvudsak av makroekonomiska faktorer som t.ex. arbetslöshets-, sysselsättnings-, inkomst- och bostadskostnadsutvecklingen. Det innebär att det framför allt är konjunkturutvecklingen som påverkar om kostnaderna för bostadsbidragen ökar eller minskar. Även demografiska förändringar kan påverka kostnadsbilden, t.ex. ökat antal födda och invandrade barn.

Den positiva samhällsekonomiska utvecklingen sedan 1996 har medfört att fler människor fått arbete och att reallönerna har ökat. Resultatet av den ökade sysselsättningen är att fler människor har möjlighet att försörja sig själva och därmed i mindre utsträckning är i behov av bostadsbidrag. Förbättringar i konjunkturen har ett större genomslag för samboende föräldrar än för ensamstående föräldrar, eftersom t.ex. löneökningar från två inkomster slår igenom tydligare än löneökningen från endast en inkomst.

Under budgetåret 2002 uppgick utgifterna för bostadsbidraget till ca 3 717 miljoner kronor. Detta innebär att utgifterna understeg anvisade medel med ca 280 miljoner kronor. För innevarande budgetår beräknas utgifterna understiga anslaget med 244 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Utgifterna för bostadsbidraget har minskat under senare delen av 1990-talet. Minskningen beror dels på den samhällsekonomiska utvecklingen, dels på reformeringen av bostadsbidragssystemet.

Tabell 6.2 Utveckling av utgifterna för bostadsbidrag 1990–2002

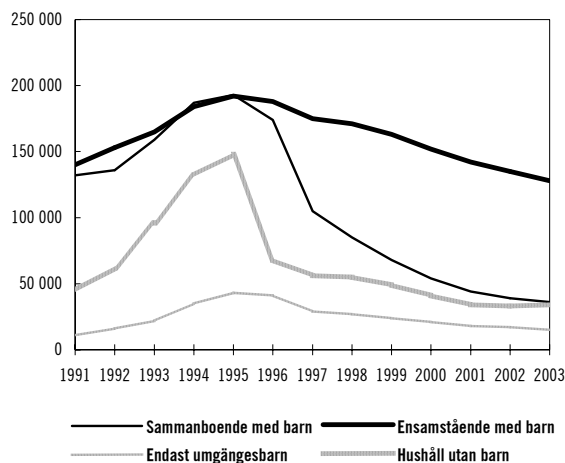
Miljoner kronor

	1990	1995	1997	1999	2000	2002
Bostadsbidrag	3 140	9 220	6 195	5 067	4 373	3 717

De hushåll som i dag får bostadsbidrag är främst barnfamiljer, särskilt ensamstående med barn. Av landets drygt 1 miljon hushåll med barn fick ca 23 procent bostadsbidrag någon gång under 2002. Antalet hushåll med bostadsbidrag har minskat kraftigt sedan 1995. Mest har antalet samboende med barn som har bostadsbidrag minskat. Mellan 1997 och 2002 minskade antalet samboende föräldrar som hade bostadsbidrag med ca 60 000 hushåll. För motsvarande period har andelen ensamstående föräldrar med bo-

stadsbidrag minskat med ca 31 000 hushåll och andelen ungdomshushåll har minskat med ca 22 000 hushåll.

Diagram 6.1 Hushåll med bostadsbidrag under maj månad 1991–2003

I maj 2003 utgjorde ensamföräldrarna ca 67 procent av bidragshushållen och fick ca 73 procent av det totala bidragsbeloppet. De samboende med barn utgjorde ca 17 procent av bidragshushållen och erhöll ca 20 procent av det totala bidragsbeloppet. Hushåll utan barn utgjorde ca 16 procent av bidragshushållen och erhöll ca 7 procent av det totala bidragsbeloppet.

Bostadsbidraget ger en margineffekt för barnfamiljer på 20 procent i de inkomstlägen där det trappas av. Tillsammans med skatt innebär det att bidragstagaren får behålla ca hälften av löneökningen som han eller hon får, t.ex. genom att gå från del- till heltidsarbete. Detta kan medföra att det uppfattas som att det lönar sig dåligt att öka arbetstiden.

Det finns avsevärt fler ensamstående mammor än ensamstående pappor, samtidigt har kvinnor lägre bidragsgrundande inkomster än män. Av de ensamstående föräldrar som får bostadsbidrag utgör kvinnorna ca 90 procent.

I betänkandet Ur fattigdomsfällan (SOU 2001:24) ingick bostadsbidraget i översynen. Även barnfamiljernas boendestandard behandlades. Av betänkandet framgår att boendestandarden är genomgående hög och relativt jämnt fördelad. Detta gäller även barnen och barnfamiljerna. Många barnfamiljer har utrymme som är tillräckligt för att barnen skall kunna ges möjlighet till eget rum. År 2000 gällde detta för ca 74 procent av alla barn, men det är skillnad på en- och flerbarnsfamiljer. Praktiskt taget alla

ensambarn har möjlighet till eget rum, medan endast drygt hälften av barn med två eller flera syskon har möjlighet till eget rum. Utrymmesstandarderna i barnens familjer följer samma mönster som inkomsterna, grupper med genomsnittligt högre inkomster har högre utrymmesstandard och vice versa. Skillnader finns även för barn som bor med samboende föräldrar jämfört med ensamstående föräldrar.

För ensamstående med barn med bostadsbidrag har ca 61 procent av barnen möjlighet till eget rum. Motsvarande andel för samboende med barn med bostadsbidrag är ca 42 procent. En förklaring till skillnaden mellan ensamstående föräldrar och samboende föräldrar är att de ensamstående föräldrarna oftare har endast ett barn och därför lättare har möjlighet att ge barnet eget rum.

Tabell 6.3 Antal hushåll med hemmavarande barn och bostadsbidrag samt genomsnittlig bostadskostnad, bidragsgrundande årsinkomst, och utbetalt bostadsbidrag i december 2002 samt nettobostadskostnad 1998 och 2002

Hushållstyp	Antal	Bidragsgrundande årsinkomst	Bostadskostnad kr/mån	Bostadskostnad/mån efter bidrag 2002	Bostadskostnad/mån efter bidrag 1998	Skillnad/mån
Ensamstående	125 861	137 598	4 763	3 072	2 935	137
1 barn	50 616	129 226	4 339	2 988	3 001	-13
2 barn	49 161	148 172	4 901	3 203	2 946	257
3 barn eller fler	26 084	133 914	5 324	2 988	2 669	319
Gifta/sambo	35 701	117 852	5 047	3 260	3 556	-296
1 barn	8 367	89 453	4 301	2 910	3 316	-406
2 barn	11 071	120 277	4 902	3 248	3 577	-329
3 barn eller fler	16 263	130 811	5 529	3 447	3 676	-229

Källa: RFV

Av tabell 6.3 framgår för respektive hushållstyp den genomsnittliga bidragsgrundande årsinkomsten, bostadskostnaden och bostadsbidraget per månad samt jämförelse av nettobostadskostnad för 1998 och 2002. Vid jämförelse mellan 1998 och 2002 framkommer att nettobostadskostnaden 2002 såväl ökat som minskat för olika hushållstyper jämfört med 1998. Ensamstående hushåll med barn har under perioden fått en ökad nettobostadskostnad med i genomsnitt 137 kronor per månad. Motsvarande uppgift för samboende med barn var en minskad nettobostadskostnad med i genomsnitt 296 kronor per månad.

Bostadsbidraget är preliminärt och baseras på uppskattade årsinkomster som sedan stäms av mot den taxerade inkomsten för bidragsåret när taxeringen är klar. Slutligt bostadsbidrag bestäms i efterhand på grundval av taxeringen för varje kalenderår. Den som haft lägre inkomster än vad som preliminärt uppskattats får en tilläggsutbetalning. Den som haft högre inkomster än vad som preliminärt uppskattats får betala tillbaka det belopp som betalats ut för mycket.

Riksförsäkringsverket har sedan den första inkomstavstämningen 1999 årligen gjort uppföljningar och analyser av resultaten av inkomstavstämningarna. I analysen av resultatet för inkomstavstämningen 2003, som avser bidragsåret 2001, konstateras att träffsäkerheten i det preliminära bostadsbidraget uppvisar ett något bättre resultat jämfört med tidigare års avstämningar. Differensen mellan preliminärt och slutligt bostadsbidrag innebar att ca 38 procent av de bidragskyldiga under bidragsåret fått ett för högt bidrag. Dessa hushåll skall tillsammans återbetala ca 409 miljoner kronor plus avgifter. Detta är en lägre andel återbetalningsskyldiga i jämförelse med tidigare år. Cirka 45 procent av hushållen har fått ett för lågt bidrag utbetalt under bidragsåret och skall tillsammans dela på 226 miljoner kronor plus ränta.

Det är möjligt att öka träffsäkerheten i det preliminära bostadsbidraget så att det bättre överensstämmer med det slutliga. Träffsäkerheten är beroende av de uppgifter som bidragshushållen lämnar till försäkringskassan vid ansökningsstillfället samt i vilken utsträckning hushållen anmäler inkomständringar. För att förbättra bidragstagarnas kunskaper och förståelse för bostadsbidragssystemets regler har RFV under året kontinuerligt arbetat med att vidareutveckla informationen till hushållen. Det

är även möjligt att öka träffsäkerheten i bostadsbidraget genom att höja beloppets storlek för när bostadsbidrag varken betalas tillbaka eller återkrävs, det s.k. förlåtandeintervallet.

Reglerna om eftergift av krav på återbetalning av bostadsbidrag för den som har fått för mycket bidrag under bidragsåret ändrades den 1 januari 2002 (prop. 2001/02:9, bet. 2001/2002:BoU1, rskr. 2001/2002:66). Förändringen innebar att det infördes en skälighetsbedömning av om den återbetalningsskyldige borde ha insett att han eller hon var anmälningsskyldig. RFV har med anledning av uppdrag i regleringsbrevet för 2002 utvärderat effekterna av bostadsbidragets nya eftergiftslagstiftning. Detta görs i rapporten "Åtterrapporering av uppdrag att utvärdera effekterna av bostadsbidragets nya eftergiftslagstiftning". I rapporten konstateras att den nya regeln har uppnått sitt syfte såtillvida att betydligt fler ärenden har kunnat prövas för eftergift. RFV konstaterar även att tillämpningen skiljer sig mellan försäkringskassorna och avser därför att vidta ytterligare åtgärder för att uppnå större likformighet mellan kassorna och större rättssäkerhet för den enskilde. RFV menar att det för närvarande inte finns någon anledning att ytterligare förändra reglerna om eftergift.

Regeringen har i prop. 2002/03:33 Barns förmögenhet vid beräkning av bostadsbidrag föreslagit regeländringar i syfte att förbättra situationen för de familjer med barn som tillerkänns ersättningar med anledning av kroppsskada, kränkning, olycksfall eller sjukdom. Ändringarna innebär att sådana ersättningar inte skall påverka familjens förmögenhet vid beräkning av bostadsbidrag. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2002/03:BoU6, rskr. 2002/03:106). De nya reglerna har trädde i kraft den 1 april 2003. De nya bestämmelserna tillämpas på bostadsbidrag som lämnats fr.o.m. den 1 januari 2001. I nämnda proposition aviserades en samlad inventering av förmögenhetsbegreppet. En sådan inventering har sammanställts av Socialdepartementet (dnr S2003/3472/SF). Regeringen aviserade även i propositionen avsikten att återkomma till riksdagen i denna fråga. Regeringen har gett RFV i uppdrag att analysera och kartlägga om det finns skäl att ytterligare undanta viss förmögenhet vid beräkning av bostads- och underhållsstöd. Redovisning av uppdraget skall lämnas senast den 31 oktober 2003.

Riksdagen har gett regeringen tillkänna (bet. 2000/01:BoU12, rskr. 2000/01:255) bl.a. att regeringen bör belysa vissa frågor av mer teknisk natur, däribland försäkringskassornas tillgång till kontrolluppgifter. RFV har sett över nuvarande ordning för bidragshanteringen. I en skrivelse till Socialdepartementet (dnr S2003/4622/SF) konstaterar RFV att behov av kontrolluppgifter saknas. En kontrolluppgift kan inte ensam läggas till grund för bedömning av det aktuella årets förväntade inkomst. Alltför många nya faktorer kan spela in som kan påverka inkomsten såsom nytt arbete, ökad eller minskad arbetsinsats, ändrad lön etc. RFV menar att en aktuell lönespecifikation är ett bättre underlag än kontrolluppgift. Den som ansöker om bostadsbidrag efter det att kontrolluppgift har utfärdats kan, i den mån försäkringskassan så begär, lämna in den till försäkringskassan. Regeringen delar RFV:s uppfattning att det saknas behov av kontrolluppgifter.

Riksdagen har i ovan nämnt tillkännagivande även påtalat behovet av översyn av bostadsbidragets roll och effekter för särskilda grupper. I översynen av de ekonomiska familjestöden, vilka redovisats i betänkandet Ur fattigdomsfällan (SOU 2001:24) ingick bostadsbidraget. Stödets träffsäkerhet och marginaleffekter har särskilt ingått i översynen. Även bostadsbidragets roll och effekter för särskilda grupper ingick i översynen. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Socialdepartementet i olika sammanhang.

Med anledning av tillkännagivandet har inom Socialdepartementet en analys gjorts av bostadsbidragets roll och effekter för särskilda grupper såsom socialbidragstagare och arbetslösa med varierande inkomster. I rapporten Analys av bostadsbidrag (dnr S2003/3579/SF) framkommer det att det främst är barnfamiljer som får bostadsbidrag, särskilt ensamstående med barn. För ensamstående med barn utgör bostadsbidraget i genomsnitt 15 procent av den bidragsgrundande inkomsten. Motsvarande siffra för samboende med barn är 17 procent. Detta innebär att trots att få av barnfamiljerna med bostadsbidrag är samboende med barn, är bostadsbidraget minst lika betydelsefullt för dessa som för ensamstående med barn.

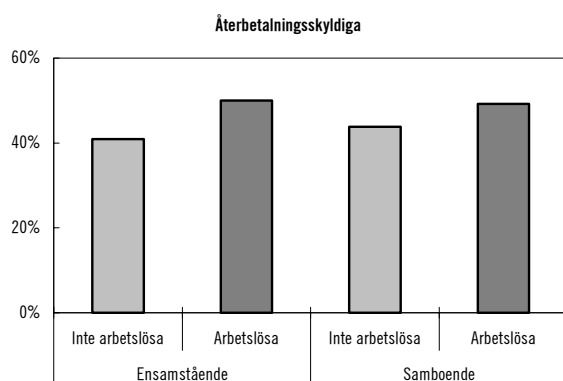
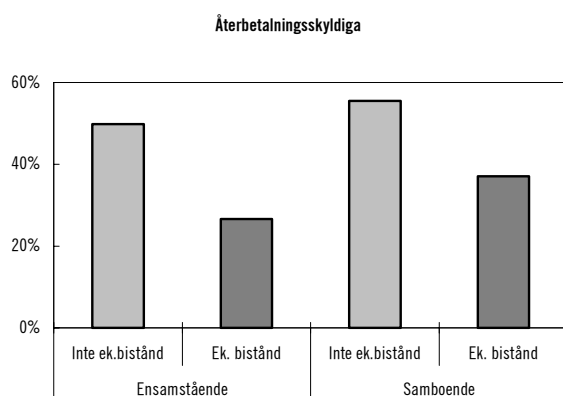
I rapporten framkommer även att bostadsbidragshushåll i stor utsträckning är mottagare av ekonomiskt bistånd. Cirka 30 procent av de ensamstående med barn mottog, utöver bostadsbidraget, även ekonomiskt bistånd. Motsvarande

siffra för samboende med barn var ca 60 procent. En majoritet av de barnfamiljer som under 2000 fick såväl bostadsbidrag som ekonomiskt bistånd hade ekonomiskt bistånd med ett större belopp än 20 000 kronor. De relativt höga beloppen visar att det ekonomiska biståndet för merparten av de berörda barnfamiljerna har stor betydelse för familjens försörjning och sannolikt ersätter det i många fall förvärvsinkomster.

I rapporten konstateras även att arbetslöshet är relativt vanligt förekommande bland hushåll med bostadsbidrag. Särskilt gäller detta de samboende med barn. I 43 procent av dessa hushåll förekom det någon typ av arbetslöshetsersättning. Motsvarande siffra för ensamstående med barn var ca 29 procent. Sammantaget framgår att samboende med barn med bostadsbidrag har en svagare anknytning till arbetsmarknaden och oftare har ekonomiskt bistånd jämfört med ensamstående med barn med bostadsbidrag.

I rapporten framkommer även att bostadsbidragssystemets utformning med preliminära utbetalningar som slutligt stäms av mot den taxerade inkomsten ställer krav på bidragsmottagaren att anmäla inkomstförändringar för att rätt bidrag skall ges under bidragsåret. Vid tillfälliga inkomstförändringar, t.ex. från sjukdom eller arbetslöshet till förvärvsarbete, kan anmälningskyldigheten vara svårare att uppfylla jämfört med om bidragsmottagarens inkomster är oförändrade under en längre tid. Av de hushåll som mottog bostadsbidrag hade 68 procent antingen haft ekonomiskt bistånd, arbetslöshetsersättning och/eller varit sjuka någon gång under året. Mot bakgrund av den relativt höga andelen bidragsmottagare med arbetslöshetsstöd och/eller ekonomiskt bistånd har i rapporten analyserats hur systemet med preliminära och slutliga bostadsbidrag fungerar för dessa grupper.

Av diagrammen 6.2 och 6.3 framgår att andelen bidragsmottagare som under bidragsåret 2000 fått för högt bostadsbidrag och därför vid avstämningen blivit återbetalningsskyldiga är högre bland dem som har varit arbetslösa, jämfört med dem som inte har varit arbetslösa under bidragsåret. Även bidragsmottagare som varit sjukskrivna och fått sjukpenning under bidragsåret hade en något högre grad av återbetalningsskyldighet av bostadsbidrag, jämfört med dem som inte har erhållit sjukpenning under bidragsåret.

Diagram 6.2 Andel återbetalningsskyldiga bland arbetslösa och icke arbetslösa**Diagram 6.3 Andel återbetalningsskyldiga bland mottagare av ekonomiskt bistånd och icke mottagare av ekonomiskt bistånd**

Förhållandet är det motsatta bland dem som både har bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd. Dessa hushåll har i mindre omfattning återbetalningskrav av bostadsbidrag, jämfört med hushåll utan ekonomiskt bistånd. En möjlig förklaring är att hushåll med ekonomiskt bistånd sällan kommer upp i de inkomstgränser för när bostadsbidraget börjar reduceras, d.v.s. 117 000 kronor per år för ensamstående respektive 58 500 kronor per år för samboende. Inkomstökningar under dessa nivåer påverkar inte bostadsbidraget och leder således inte heller till återbetalningskrav.

I rapporten konstateras att det slutliga bostadsbidraget i många fall korrigeras även då bidragsmottagaren uppgivit korrekta inkomstuppgifter. Detta förhållande är en följd av att det preliminära bidraget avrundas nedåt till närmaste hundratal kronor. Detta kan anses som både onödigt och administrativt kostsamt. Av rapporten framgår att ju högre s.k. förlåtandeintervall desto färre åter- eller tilläggsutbetalningar. Med nuvarande förlåtandeintervall om 200 kronor uppgår andelen med återbetalningskrav till 38 procent av samtliga bidrag. Motsvarande andel för tilläggsbetalningar uppgår till 45 procent. Endast 14 procent av bidragen är rätt från början. Höjs förlåtandeintervallet till 1 200 kronor skulle andelen rätt utbetalda bidrag som inte korrigeras vid den slutliga avstämningen öka till ca 55 procent. Andelen återbetalningskrav med sådant förlåtandeintervall skulle då uppgå till ca 27 procent och andelen tilläggsbetalningar till ca 18 procent.

Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 21:1 Bostadsbidrag

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	3 829 000	3 829 000	3 829 000
Förändring till följd av:			
Beslut	- 32 000	- 32 000	- 32 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	- 93 000	- 218 000	- 314 000
Volym	- 87 000	- 27 000	1 000
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt	- 120 000	- 120 000	- 120 000
Förslag/beräknat anslag	3 497 000	3 432 000	3 364 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 3 497 000 000 kronor anvisas för anslaget 21:1 *Bostadsbidrag* för 2004. För 2005 och 2006 beräknas anslaget till 3 432 000 000 kronor respektive 3 364 000 000 kronor.

7 Politikområde Miljöpolitik under utgiftsområde 20

7.1 Budgetförslag

7.1.1 34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet

Tabell 7.1 Anslagsutveckling för 34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2002	Utfall	5 849	Anslags-sparande	135
2003	Anslag	7 019	Utgifts-prognos	7 129
2004	Förslag	7 568		
2005	Beräknat	0		
2006	Beräknat	0		

Anslaget disponeras för att finansiera verksamheten vid Statens institut för ekologisk hållbarhet (IEH). Myndighetens huvuduppgift är att förmedla kunskaper, forskningsresultat, idéer och erfarenheter om ekologisk hållbarhet och därigenom verka för att ekologiskt hållbara lösningar tillämpas i samhällsplaneringen.

Regeringens överväganden

Totalt har 161 kommuner och 2 kommunalförbund beviljats bidrag till 1 814 investeringsåtgärder inom ramen för de lokala investeringsprogrammen. 181 kommunala program kommer de närmaste åren att slutrapportera ca 1 600 projekt från LIP vilket kommer att öka IEH:s

arbetsbelastning. IEH:s uppgift att sammanställa, förmedla och publicera nytt miljö-kunnande ökar i omfattning ju fler program som slutförs och ju fler resultat som finns att tillgå. Regeringen föreslår att 7 568 000 kronor anvisas för anslaget 34:2 *Statens institut för ekologisk hållbarhet* under 2004. Regeringens bedömning är att IEH:s verksamhet och finansiering bör omprövas mot bakgrund av att anslaget för lokala investeringsprogram upphör 2003. Regeringen avser att återkomma i den ekonomiska vårpropositionen 2004.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 7.2 Härledning av anslagsnivå 2004-2006 för 34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	7 019	7 019	7 019
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	224	392	512
Beslut	325	- 7 411	- 7 531
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	7 568	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.